

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

**VALSTYBĖS ĮMONĖS REGISTRŲ CENTRO VEIKLA,
TEIKIANT VIEŠĄSIAS PASLAUGAS**

2004 m. gruodžio 30 d. Nr. 2040-9-5

Vilnius

TURINYS

1. IŽANGA.....	3
2. VALSTYBĖS ĮMONĖS REGISTRŲ CENTRO VEIKLOS APLINKA.....	5
3. AUDITO PROCESAS.....	7
4. AUDITO DARBO REZULTATAI.....	8
4.1. PAJAMŲ VERTINIMAS.....	8
4.1.1. <i>Pajamų analizė</i>	8
4.1.2. <i>Valstybės biudžeto asignavimai programai vykdyti</i>	9
4.1.3. <i>Pajamos, gautos už teikiamas paslaugas</i>	10
4.2. ĮKAINIŲ UŽ PASLAUGAS (DARBUS) SKAIČIAVIMO VERTINIMAS.....	15
4.3. SĄNAUDŲ VERTINIMAS.....	17
4.3.1. <i>Sąnaudų analizė</i>	17
4.3.2. <i>Darbo apmokėjimo vertinimas</i>	18
4.3.3. <i>Išlaidos, nesusiję su paslaugų teikimu</i>	22
4.3.4. <i>Centrinės įmonės sąnaudų paskirstymo Įmonės padaliniams vertinimas</i>	23
4.3.5. <i>Sąnaudų mažinimo galimybės</i>	25
4.4. PELNO PASKIRSTYMAS IR NAUDOJIMAS.....	27
IŠVADOS.....	35
REKOMENDACIJOS.....	37

1. ĮŽANGA

Lietuvoje, kaip ir visame pasaulyje, vyksta permainos: sparčiai keičiasi valstybės valdymo metodai, verslo organizavimas, visuomenės veiklos ir gyvenimo poreikiai. Plečiasi informacinių technologijų kūrimo ir taikymo veikla. Atsiranda naujų komunikavimo, elektroninio viešojo administravimo, darbo, mokymosi ir kultūros plėtros galimybių. Ypač svarbios tampa žinios apie šalies gyventojus, įmones, turta, gamta, veiklą, gebėjimas naudotis informacinių technologijų teikiamomis galimybėmis ir gauti tikslią bei išsamią informaciją apie dominančius objektus. Gebėjimas gauti išsamią ir tikslią informaciją apie svarbius šalies nacionalinio turto objektus skatina permainas, nes jos yra ūkinės veiklos katalizatoriai, demokratijos plėtros, regionų ir valstybių bendradarbiavimo, valstybės valdymo pagalbininkai.

Kad informacinių technologijų priemonėmis būtų galima parodyti tikrąją svarbiausiųjų šalies objektų būklę, sąveiką ir dinamiką, reikia sukurti visų svarbiausiųjų objektų klasių valstybės registrus ir, vadovaujantis esamais objektų ryšiais, jungti juos į integralią sistemą. Taip kuriama viena šalies nacionalinio turto registravimo ir apskaitos sistema, kuri bus skirta teisės aktuose nustatytiems objektams registruoti, apskaityti, registravimo duomenims teikti ir taps vienu oficialios informacijos apie svarbius šalies objektus šaltiniu.

Valstybės registrų integrali sistema turi tapti ir pagrindiniu informacijos šaltiniu valstybės institucijų ir teismų informacinėms sistemoms, verslo ir visuomenės informavimo sistemoms, Lietuvos įvaizdžio kūrimo pagrindu. Per bendrą objektų identifikavimą ir klasifikavimą turi būti sudarytos sąlygos efektyviai integruoti informacines sistemas, suteikiant galimybes kiekvienam pageidaujantiems gauti visą saugomą įvairiuose šaltiniuose informaciją apie dominantį objektą¹.

Valstybės registrų integralios sistemos kūrimo strategijoje nurodyta, kad:

pirminiai registrai – tai registrai, kuriuose pirmą kartą registruojami objektai; suteikiamas unikalus identifikavimo kodas; sukaupiami registravimo duomenys, kurie teikiami kitiems registrams, informacinėms sistemoms;

antriniai registrai – registrai, kuriuose registruojami papildomi duomenys, papildantys pirminiame registre sukauptus duomenis;

pagrindiniai registrai – Lietuvos Respublikos valstybės registrų įstatyme nustatyti registrai, kuriuose registruojami svarbiausieji šalies objektai;

svarbiausieji registrai – registrai, kurių duomenys naudojami daugumoje registrų, informacinių sistemų ir kurie sudaro valstybės registrų integralios sistemos pagrindą. Prie jų

¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-08-22 nutarimu Nr. 1332 „Dėl valstybės registrų integralios sistemos kūrimo strategijos patvirtinimo“ patvirtinta Valstybės registrų integralios sistemos kūrimo strategija.

priskirtini Juridinių asmenų registras, Gyventojų registras ir Nekilnojamojo turto registras (kartu su Adresų registru).

Lietuvos Respublikos teisės aktai nustato apie 160 įvairių valstybinės svarbos objektų registravimą ir registrų sukūrimą. Pagrindinė Lietuvos Respublikoje veikiančių registrų paskirtis - registruoti teisės aktuose nustatytus objektus, tvarkyti jų duomenis ir teisės aktų nustatyta tvarka šiuos duomenis teikti naudotojams.

Valstybės registrų steigimą, tvarkymą, reorganizavimą ir likvidavimą, jų sistemą, bendruosius sąveikos principus, subjektų teises ir pareigas nustato Lietuvos Respublikos valstybės registrų įstatymas. Įstatymas taip pat nustato, kad pagrindiniai registrai yra: juridinius asmenis registruojantis registras; gyventojus registruojantis registras; nekilnojamąjį turtą ir teises į jį registruojantis registras; objektų, kurių geografinė padėtis nesikeičia, adresus registruojantys registrai; teisės aktus registruojantys registrai; daiktų ir turtinių teisių įkeitimą registruojantis registras.

Siekiant užtikrinti informacijos apie valstybinės svarbos objektus kokybę ir efektyvų panaudojimą, būtina registrus tvarkyti kaip vieningą visumą. Pagrindinių registrų reorganizavimas (jungimas į vieną sistemą) pagrįstas ir užsienio valstybių (Suomijos, Švedijos) praktika.

Lietuvoje Nekilnojamojo turto registrą, Nekilnojamojo turto kadastrą, Juridinių asmenų registrą ir Adresų registrą tvarko **valstybės įmonė Registrų centras** (toliau – Įmonė), kuri registruoja minėtų registrų objektus, tvarko ir teikia registrų duomenis bei dokumentus ir atsako už jų saugą. Įmonės tvarkomų registrų duomenys yra reikšmingi ir svarbūs ne tik valstybės institucijoms, bet ir privatiems juridiniams bei fiziniams asmenims. Tai patvirtina išskirtinis visuomenės susidomėjimas ir iškeltos problemos dėl Įmonės veiklos: teikiamų paslaugų monopolinio pobūdžio, paslaugų kainų ir tarifų² (toliau – įkainių) dydžio ir diferenciacijos pagal gavėjus pagrįstumo, aptarnavimo kokybės ir pan.

Audito atlikimo priežastys

Valstybės kontrolė 2003 metų pabaigoje atliko valstybės institucijų gaunamų pajamų už jų teikiamas paslaugas vertinimo išankstinį tyrimą. Įvertinus 154 valstybės institucijas ir valstybės įmones, kurios gauna pajamas už teikiamas paslaugas, nustatyta 11 svarbiausių ir reikšmingiausių valstybei ir visuomenei. Išanalizavus išankstinio audito metu nustatytas reikšmingiausias ir svarbiausias sritis, pasirinktos dvi valstybės įmonės, kurių veikla vertintina audito metu. Viena iš jų – valstybės įmonė Registrų centras.

Išankstinio tyrimo metu buvo nustatytos šios veiklos problemos:

² Sąvoka „įkainis“ ataskaitoje vartojama paslaugų (darbų) kainų, tarifų, atlyginimo dydžiui apibūdinti.

- Įmonės teikiamos paslaugas registruojant nekilnojamojo turto sandorius, daiktines teises bei juridinius asmenis yra monopolinio pobūdžio;
- Įmonės paslaugų įkainiai už teikiamas tapačias paslaugas atskirų kategorijų asmenims yra skirtingi.

Audito atlikimo pagrindas

Valstybės įmonė Registrų centras yra iš valstybės turto įsteigta įmonė, kuri nuosavybės teise priklauso valstybei ir jai perduotą bei jos įgytą turtą valdo, naudoja bei juo disponuoja patikėjimo teise. Naudodama šį turtą ir teikdama viešąsias paslaugas juridiniams bei fiziniams asmenims, taikydama nustatytų įkainių sistemą, įmonė gauna pajamas.

Vadovaudamiesi Valstybės kontrolės veiklos auditų 2004 metų programa, aukščiau nurodyto išankstinio tyrimo duomenimis bei vykdydami 2004-07-01 pavedimą Nr. 2040-9 bei 2004-09-01 pavedimą Nr. 2040-9-1, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės veiklos audito 4-jo departamento vyriausiasis valstybinis auditorius A.Tamulis (grupės vadovas), vyresnieji valstybiniai auditoriai A.Gumuliauskas, V.Dmitrijev ir R.Žirlytė atliko valstybės įmonės Registrų centro veiklos, teikiant viešąsias paslaugas, vertinimą.

Audituojamo subjekto kodas 2411024, adresas V.Kudirkos g. 18, 03105 Vilnius. Tel. (8~5) 268 82 02, faks. (8~5) 268 83 11, el. pastas info@kada.lt.

2. VALSTYBĖS ĮMONĖS REGISTRŲ CENTRO VEIKLOS APLINKA

Iki Žemės ir kito nekilnojamojo turto kadastro ir registro valstybės įmonės įsteigimo 1997 m. žemės kadastras ir registras buvo tvarkomas apskričių administracijų 55 padaliniuose rajonuose (miestuose). Žemės kadastras ir registras funkcionavo kaip bendra kompiuterinė sistema: visi duomenys pirmiausia buvo fiksuojami kompiuterinėje duomenų bazėje ir tik tada įgydavo juridinį statusą.

Už statinių kadastrą ir teises į jį buvo atsakinga valstybės įmonė Respublikinis inventorizavimo, projektavimo ir paslaugų biuras, turėjęs 12 padalinių. Vyriausybės 1997-07-08 nutarimu Nr. 742 sujungus Valstybės žemės kadastro įmonę ir valstybės įmonę Respublikinį inventorizavimo, projektavimo ir paslaugų biurą, buvo įsteigta Žemės ir kito nekilnojamojo turto kadastro ir registro valstybės įmonė, o Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-03-03 nutarimu Nr. 279 pakeistas pavadinimas į valstybės įmonę Registrų centrą.

Dabartinė Įmonės tvarkoma kompiuterinė nekilnojamojo turto administravimo sistema jungia atributinius ar grafinius duomenis apie sklypus (kadastro duomenis), teises į juos, nekilnojamojo turto naudojimo apribojimus ir pareigas, duomenis apie pastatus, butus, inžinerinius

statinius ir t.t. Nekilnojamojo turto registravimo sistemą sudaro trys į vieną sujungtos dalys: nuosavybės ir kitų daiktinių teisių, dokumentų ir objektų registravimo sistema.

Įdiegus bendrą nekilnojamojo turto registro duomenų banką, buvo sujungti įregistruotų statinių ir žemės sklypų registravimo duomenys, sukurtas kompiuterinis *on-line* tinklas, jungiantis 11 Įmonės filialų ir visus teritorinius skyrius, kompiuterizuotos visos nekilnojamojo turto registravimo procedūros Įmonės filialuose ir jų skyriuose, sukurta universali nekilnojamojo turto kadastro sistema. Ši sistema yra glaudžiai susijusi su kitų valstybės kadastrų ir registrų kaupiama ir tvarkoma informacija. Jos veiklai užtikrinti naudojama gyventojų registro, juridinių asmenų registro, miškų valstybės kadastro, valstybinio žemės gelmių išteklių kadastro, saugomų teritorijų valstybės kadastro, nekilnojamųjų kultūros vertybių registro, adresų registro bei hipotekos registro informacija³. Įmonės pajamas tvarkant šią sistemą sudaro atlygis už nekilnojamųjų daiktų, daiktinių teisių į juos, šių teisių suvaržymų ir juridinių faktų įregistravimą.

Įmonė taip pat yra Juridinių asmenų registro tvarkytojas, registruojantis ar registrų nuostatų nustatytais atvejais įtraukiantis į registrą juridinius asmenis, jų duomenis ir steigimo dokumentus; registruojantis filialus, atstovybes, jų duomenis ir kt. Įmonės pajamas, tvarkant juridinių asmenų registrą, sudaro atlygis už juridinių asmenų, filialų ar atstovybių registravimą, duomenų pakeitimų registravimą ir naudojimąsi registro duomenimis bei informacija.

Įmonė be minėtų registrų tvarko ir Adresų registrą.

Įmonę sudaro 11 filialų ir 39 teritoriniai skyriai. Įmonė savo veikloje naudoja įvairų turtą: kilnojamąjį, nekilnojamąjį, ilgalaikį, trumpalaikį, valstybės turtą valdomą patikėjimo teise, nuomojamą ir kt. Bendra turto vertė 2001 m. pabaigoje sudarė 33364,3 tūkst. Lt, 2002 m. – 47679,9 tūkst. Lt, 2003 m. – 51366,2 tūkst. Lt, tai yra išaugo 18001,9 tūkst. Lt (nuo 2001 m. – 54,0 proc.).

Įmonėje 2004-01-01 duomenimis buvo 1524 etatai, iš kurių: centriniame padalinyje – 176 etatai (11,6 proc.), įmonės filialų veiklos padaliniuose – 279 etatai (18,3 proc.) ir įmonės filialų gamybos padaliniuose – 1069 etatai (70,1 proc.).

Įmonės veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos Konstitucija, Civilinis kodeksas, Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymas, Nekilnojamojo turto registro įstatymas, Nekilnojamojo turto kadastro įstatymas, Valstybės registrų įstatymas, Nekilnojamojo turto registro nuostatai bei Juridinių asmenų registro nuostatai, Įmonės įstatatai, kiti teisės aktai bei netiesiogiai – Europos Parlamento ir Tarybos 2003-11-17 direktyva 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo.

Atsižvelgiant į minėtos direktyvos nuostatas 2004-07-15 Valstybės registrų įstatymo pakeitimo įstatymu Nr. IX-2371 buvo priimta nauja Valstybės registrų įstatymo redakcija (įsigaliojo

³ Informacinė nekilnojamojo turto registro sistema: http://www.kada.lt/apie/veikla/nt_registras.php; prisijungimo laikas 2004-11-17.

2004-08-07), kur nurodyta, kad „atlyginimo už valstybės registro duomenų teikimą dydis turi būti pagrįstas registrų tvarkymo įstaigos nuolatinėmis sąnaudomis ir diferencijuotas atsižvelgiant į teikiamų duomenų kiekį ir naudojamus techninius sprendimus. Atlyginimas už registro duomenų teikimą neturi viršyti registro administravimo išlaidų kartu su pagrįsta investicijų grąža (17 str.). (...) Vyriausybė per 6 mėnesius nuo šio įstatymo įsigaliojimo pateikia Seimui su šio įstatymo įgyvendinimu susijusių įstatymų pakeitimų ir papildymų projektus ir patvirtina jam įgyvendinti reikalingus teisės aktus“. Dėl šių teisės aktų pakeitimų iki 2005-02-07 turėtų pasikeisti Įmonės teikiamų paslaugų įkainiai bei jų nustatymo tvarka.

3. AUDITO PROCESAS

Audito objektas: Įmonės veikla, teikiant viešąsias paslaugas.

Audito tikslas: Įmonės veiklos, teikiant viešąsias paslaugas, vertinimas.

AUDITO MASTAS	
Įmonės pajamų vertinimas	Įmonės sąnaudų vertinimas
Pajamų analizė	Sąnaudų analizė
Valstybės biudžeto asignavimai programai vykdyti	Darbo apmokėjimo vertinimas
Pajamos, gautos už teikiamas paslaugas	Išlaidos, nesusiję su paslaugų teikimu
Įkainių už paslaugas (darbus) skaičiavimo vertinimas	Centrinės įmonės sąnaudų paskirstymo Įmonės padaliniais vertinimas
Pelno paskirstymas ir naudojimo vertinimas	Sąnaudų mažinimo galimybių analizė
Išvados Pasiūlymai, rekomendacijos	

Audituojamas laikotarpis: 2001 m. – 2004 m. I-III ketvirčiai.

Vertinimo kriterijai

Pajamų analizei taikomas sąnaudų padengimo kriterijus;

Sąnaudų analizei – ekonomiškumo, racionalumo kriterijus;

Pelno paskirstymui, valstybės biudžeto lėšų panaudojimui, darbo apmokėjimui – teisėtumo, ekonomiškumo, racionalumo kriterijai;

Įkainiams – ekonominio pagrindimo ir teisėtumo.

Naudoti duomenų surinkimo metodai: dokumentų nagrinėjimas, tikslinės grupės, apklausa žodžiu, raštu, pokalbiai.

Naudoti duomenų analizės metodai: kiekybinės bei kokybinės analizės; lyginamosios, statistinės, sisteminės analizės; loginis; analitinis – kritinis; apibendrinimo.

4. AUDITO DARBO REZULTATAI

4.1. PAJAMŲ VERTINIMAS

4.1.1. Pajamų analizė

Juridinių asmenų registro finansavimo šaltiniai yra Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas ir pajamos, gautos už juridinių asmenų registravimą ir kitas Registro tvarkytojo teikiamas paslaugas⁴.

Nekilnojamojo turto registras gali būti tvarkomas tokiomis lėšomis: skiriamomis iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto bei gautomis už nekilnojamųjų daiktų, daiktinių teisių į juos, šių teisių suvaržymų ir juridinių faktų įregistravimą, taip pat už naudojamąsi registro duomenimis⁵.

Nekilnojamojo turto ir Juridinių asmenų registravimo ir duomenų teikimo iš šių registru centrinio duomenų banko atlyginimo dydžiai (įkainiai) patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais^{4,6}. Kitoms nemonopolinėms paslaugoms taikomos sutartinės kainos.

Pagrindiniai Įmonės finansavimo šaltiniai yra pajamos, gautos už teikiamas paslaugas bei valstybės biudžeto asignavimai programai "Nekilnojamojo turto kadastro ir registro informacinės sistemos plėtra ir eksploatavimas" vykdyti (1 lentelė).

Įmonės pajamos 2001 – 2003 m. didėjo ir 2003 m. sudarė 57564,6 tūkst. Lt – tai yra lyginant su 2001 m. išaugo 6911,9 tūkst. Lt (13,6 proc.). 2004 m. I pusmetį Įmonė gavo 8752,7 tūkst. Lt arba 32,8 proc. daugiau pajamų nei per tą patį laikotarpį 2003 m. (26694,7 tūkst. Lt).

Didžiausią dalį sudarė Įmonės pajamos už teikiamas paslaugas: 97,6 proc. visų pajamų 2001 m., 92,9 proc. – 2002 m., 95,7 proc. – 2003 m. Iš biudžeto gautos lėšos 2002 m. sudarė 7,2 proc., 2003 – 2,8 proc. 2004 m. I pusmetį – proc. 2,8 proc. gautų pajamų.

⁴ Juridinių asmenų registro nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-11-12 nutarimu Nr.1407.

⁵ Nekilnojamojo turto registro nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-07-12 nutarimu Nr. 1129.

⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-12-24 nutarimas Nr. 1694 „Dėl Atlyginimo valstybės įmonei Registrų centrui už juridinių asmenų, filialų ar atstovybių registravimą, duomenų pakeitimų registravimą ir naudojamąsi Juridinių asmenų registro duomenimis bei informacija dydžių patvirtinimo“

Duomenys apie VĮ Registrų centro finansinius rodiklius bei gautas biudžeto lėšas 2000 m. – 2004 m. I pusmetį (tūkst. Lt)

Rodikliai	2000-12-31	2001-12-31	2002-12-31	2003-12-31	2004 m. I pusm.	Iš viso	Pastabos
Pajamos	48.189,5	50.652,7	57.090,8	57.564,6	35.447,5	248.945,0	
Už parduotas prekes	37,4	9,7	2,7	1,0	0,1	50,9	
Už atliktas paslaugas	47.812,7	49.452,2	52.494,6	55.079,8	34.182,2	239.021,4	
Kitos veiklos pajamos	235,3	334,1	418,1	624,6	240,5	1.852,7	
Finansinės ir investicinės veiklos	89,4	818,9	4.160,3	1.673,2	1.019,1	7.761,0	apskaitoma ir valstybės biudžeto lėšos
Pagautė	14,6	37,9	15,0	186,1	5,6	259,2	
Pelnas prieš apmokestinimą (nuostolis)	1.368,8	4.169,6	5.294,6	99,6	2.034,1	12.966,7	
Pelno mokestis	18,0	280,4	801,5	155,6	0,0	1.255,4	
Grynasis pelnas paskirstymui (nuostolis)	1.350,8	3.889,2	4.493,2	-56,0	2.034,1	11.711,3	
Iš jų, valstybės biudžeto lėšos programai "Nekilnojamojo turto kadastro ir registro informacinės sistemos plėtra ir eksploatavimas" vykdyti patvirtinti asignavimai		750,00	4.138,0	1.600,0	1.000,0	7.488,00	* 600 tūkst. Lt 2001 m. skirti iš LRV rezervo fondo 2001-08-09 nutarimu Nr. 981.
Gauti asignavimai		736,30	4.082,0	1.600,0	1.000,0	7.418,3	

4.1.2. Valstybės biudžeto asignavimai programai vykdyti

Įmonė, siekdama sukurti nekilnojamojo turto verčių nustatymo sistemą rengiamo nekilnojamojo turto mokesčio įstatymo įgyvendinimui 2001 m. pradėjo vykdyti programą „Nekilnojamojo turto kadastro ir registro informacinės sistemos plėtra ir eksploatavimas“.

2001 m. – 2004 m. I pusmetį Įmonė gavo 6818,3 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų ir 600 tūkst. Lt iš Vyriausybės rezervo, iš viso 7418,3 tūkst. Lt. Lėšos skirtos pertvarkyti galiojančią nekilnojamojo turto apmokestinimo sistemą, atsižvelgiant į Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo reikalavimus bei priartinant mokesčines vertes prie realių rinkos kainų, tuo pačiu sukuriant pagrindą naujos nekilnojamojo turto apmokestinimo sistemos sukūrimui:

- pagerinti nekilnojamojo turto vertinimą mokesčiams ir kitoms valstybės reikmėms;
- sumažinti turto vertinimo mokesčiams kaštus;
- pasirengti masiniam turto vertinimui;
- patobulinti nekilnojamojo turto mokesčio apskaitą ir administravimą;
- harmonizuoti nekilnojamojo turto mokesčių sistemą su Europos Sąjungos reikalavimais.

Pagal patvirtintas programas „Nekilnojamojo turto kadastro ir registro informacinės sistemos plėtra ir eksploatavimas“ 2002 – 2004 m. išlaidų sąmatas, skirtos lėšos numatytos straipsnyje “Kitos išlaidos“.

Programai skirtos lėšos laikomos ir naudojamos kartu su kitomis lėšomis. Įmonėje sąnaudos pagal atskirus pajamų šaltinius nėra apskaitomos. Dėl to yra rizika, kad programos vykdymo sąnaudos perskirstomos kitų paslaugų sąnaudoms.

Programos „Nekilnojamo turto kadastro ir registro informacinės sistemos plėtra ir eksploatavimas“ vykdymo išlaidos, Įmonės darbuotojų teigimu, nėra įkalkuliuotos į paslaugų įkainių ir tarifų savikainą. Tačiau atskirai nevedant programos išlaidų apskaitos jos bendrai perskirstomos ir kitoms paslaugoms.

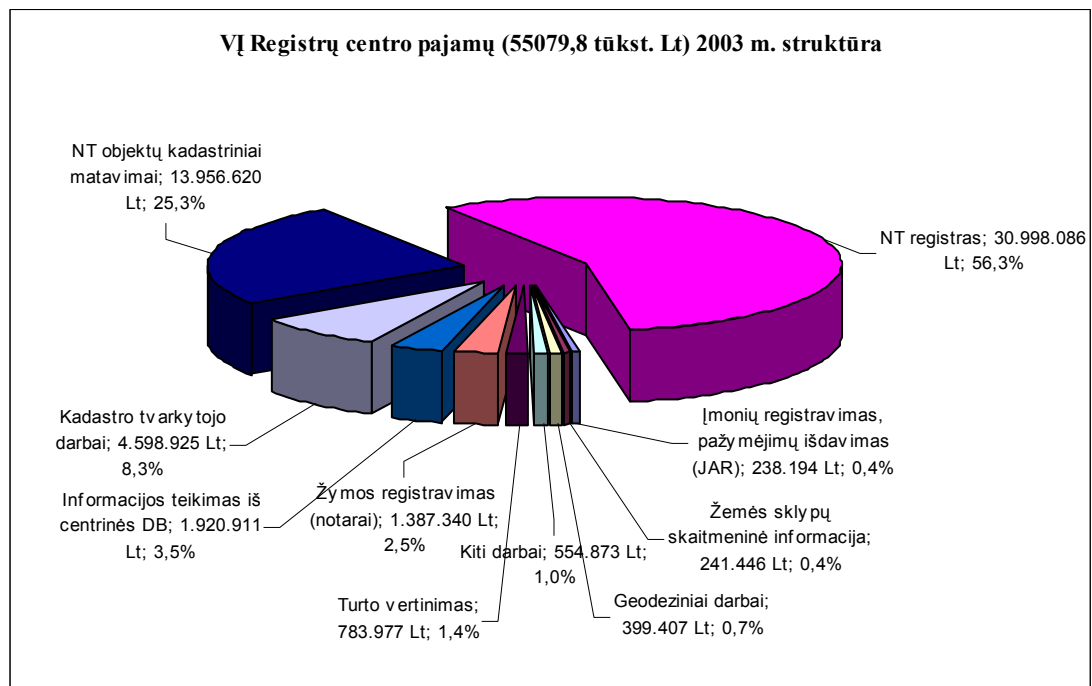
Įmonės Vidaus audito tarnyba 2001-2004 m. nevertino programos „Nekilnojamo turto kadastro ir registro informacinės sistemos plėtra ir eksploatavimas“ vykdymo.

Išvada:

Atskirai nevedant biudžeto asignavimų valdytojų programos išlaidų apskaitos, jos bendrai perskirstomos ir kitoms paslaugoms, kas gali sąlygoti teikiamų paslaugų įkainių didėjimą.

4.1.3. Pajamos, gautos už teikiamas paslaugas

Pajamos, gautos už teikiamas paslaugas, audituojamu laikotarpiu didėjo: 2001 m. sudarė 49452,2 tūkst. Lt (lyginant su 2000 m. išaugo 3,4 proc.), 2002 m. – 52494,6 tūkst. Lt (per metus išaugo 6,2 proc.), 2003 m. 55079,8 tūkst. Lt (išaugo 4,9 proc.). Iš viso nuo 2001 iki 2003 m. Įmonės pajamos už teikiamas paslaugas padidėjo 5627,6 tūkst. Lt arba 11,4 proc.

1 pav. VĮ Registrų centro pajamų 2003 m. struktūra

Įmonės 2003 m. pajamų, gautų už teikiamas paslaugas, struktūroje didžiausią dalį sudaro Nekilnojamojo turto registro pajamos – 56,3 proc. (30998,1 tūkst. Lt), pajamos už nekilnojamojo turto objektų kadastrinius matavimus – 25,3 proc. (13956,6 tūkst. Lt), už kadastro tvarkytojo darbus – 8,3 proc. (4598,9 tūkst. Lt).

Pajamų už teikiamas paslaugas struktūra pateikta 1 pav.

Per tris metus labiausiai padidėjo Įmonės gaunamos pajamos iš Nekilnojamojo turto registro – 5954,4 tūkst. Lt (22,2 proc.). Įmonė 2003 m. pradėjo gauti pajamų iš Juridinių asmenų registro – už duomenų teikimą iš centrinės duomenų bazės ir įmonės registravimo pažymėjimų išdavimą iš viso gavo 349,6 tūkst. Lt.

Įmonės teikiamas paslaugas pagal įkainius galima suskirstyti į keturias grupes:

- A. neatlygintinai;
- B. už abonentinį mokestį;
- C. pagal Vyriausybės nustatytus įkainius;
- D. pagal sutartinius įkainius.

A. Paslaugų teikimas neatlygintinai.

Pagal Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 17 str. 4 d. 3. p.⁷ Įmonės ūkinės veiklos nuostoliai ir išiskolinimai padengiami iš gaunamų dotacijų iš valstybės ar savivaldybės tais atvejais, kada Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar steigėjas nustato įmonei privalomas užduotis, produkcijos bei paslaugų kainas, įkainius, tarifus. Vyriausybė 2001-01-31 nutarimu Nr. 112⁸ patvirtino 162 valstybės valdžios, valdymo ir savivaldybių institucijų, turinčių teisę 2001-2004 m. neatlygintinai gauti valstybės kadastrų, klasifikatorių ir registrų duomenis, sąrašą, tačiau nenumatė šių paslaugų teikimo sąnaudų kompensavimo.

Įmonė 2003 m. neatlygintinai suteikė paslaugų, kurių vertė 9457,2 tūkst. Lt (945720 užklausų po 10 Lt už vieną). Neatlygintinai suteiktų paslaugų sąnaudos sudarė apie 2000 tūkst. Lt⁹. Jos dengiamos iš lėšų, gautų už teikiamas paslaugas kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims. Tai neatitinka Vyriausybės 2002-05-28 nutarimu Nr. 756 patvirtintos Ministerijų, vyriausybės įstaigų ir apskričių viršininkų įsteigtų ir jiems priskirtų valstybės įmonių bei viešųjų įstaigų teikiamų monopolinio pobūdžio prekių ir paslaugų kainų bei tarifų nustatymo bendrosios tvarkos (toliau – Tvarka) 9 p. nuostatos, kad teikiamų monopolinių prekių, paslaugų kainos ir tarifai turi padengti ekonomiškai pagrįstas gamybos sąnaudas ir užtikrinti pelną.

⁷ Valstybės ir savivaldybės įmonių 1994-12-21 įstatymas Nr. I-722 (2003-12-16 įstatymo Nr. IX-1895 redakcija).

⁸ Vyriausybės 2001-01-31 nutarimas Nr. 112 "Dėl valstybės kadastrų, klasifikatorių ir registrų duomenų teikimo neatlygintinai 2001-2004 metais".

⁹ Įmonės 2004-04-14 raštas Nr. (1.14./1050)s-931 „Dėl Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2004-04-01 rašto Nr. (3.4-03)-6V-331“.

Išvada:

Valstybės kadastrų, klasifikatorių ir registrų duomenų teikimas neatlygintinai, nenumatant su neatlygintinu paslaugų teikimu susijusių sąnaudų kompensavimo, neatitinka monopolinių prekių ir paslaugų kainų ekonominio pagrindimo sąnaudomis principo, dėl to yra rizika, kad kitiems paslaugų vartotojams gali būti nepagrįstai padidinti paslaugų (darbų) įkainiai.

B. Paslaugų teikimas už abonentinį mokestį.

Abonentinis mokestis nustatytas vadovaujantis Vyriausybės 2002-07-12 nutarimu Nr.1129 „Dėl nekilnojamojo turto registro nuostatų patvirtinimo“ patvirtintų Nekilnojamojo turto registro nuostatų 83 p., kuris suteikia teisę centriniam registratoriui (Įmonei) nustatyti abonentinį mokestį už informacijos teikimą iš centrinio duomenų banko į duomenų gavėjo kompiuterį.

1 pavyzdys:

Nustatytas 500 Lt mėnesinis abonentinis mokestis, už kurį gavėjas gauna 50 nemokamų užklausų, t.y. mokama 10 Lt už vieną užklausą, o už kiekvieną papildomą užklausą gavėjas moka 10 Lt mokestį. Abonentinis mokestis taikomas ir valstybės valdžios, ir valdymo institucijoms be užklausų kiekio apribojimo: už pirmą vartotoją mokama 500 Lt per mėnesį mokestis, o už kiekvieną papildomą vartotoją – po 100 Lt¹⁰.

Valstybės institucijoms bei teisėsaugos institucijoms pateiktas Nekilnojamojo turto registro (NTR) išrašų skaičius 2001-2004 m. turėjo tendenciją augti:

2 lentelė

NTR paieškų skaičius 2001 m. - 2004 m. I pusmetį pagal vartotojus

Eil. Nr.	Vartotojų grupė	2001 m.		2002 m.		2003 m.		2004 m. I pusm.	
		Registro išrašų sk.	Paieškų skaičius	Registro išrašų sk.	Paieškų skaičius	Registro išrašų sk.	Paieškų skaičius	Registro išrašų sk.	Paieškų skaičius
1.	Valstybės institucijos	50084	80720	89551	146864	145126	124370	74996	50938
2.	Teisėsaugos institucijos	13804	27574	15430	35480	18295	23612	13005	10101

2 pavyzdys:

Vadovaujantis Vyriausybės 2003-12-24 nutarimu Nr. 1694, ketvirtinis 300 Lt abonentinis mokestis taikomas ir už tiesioginį naudojimąsi Juridinių asmenų registro duomenų banko duomenimis telekomunikacijų priemonėmis (suteikiant teisę gauti 150 nemokamų paieškų), tai yra vienos paieškos kaina 2 Lt.

Iš pavyzdžių matyti, kad už abonentinį mokestį gaunamos vienos užklausos /paieškos kaina vartotojui labai skiriasi: 2 Lt (2 pavyzdys), 10 Lt (1 pavyzdys).

Vadovaujantis Vyriausybės 2002-05-28 nutarimu Nr. 756 patvirtintos Tvarkos 9 p., teikiamų monopolinių paslaugų kainos ir tarifai turi padengti ekonomiškai pagrįstas gamybos

¹⁰ Įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančios LR Teisingumo ministerijos paaiškinimas.

sąnaudas ir užtikrinti pelną. Įmonėje nėra skaičiuojamos atskirų paslaugų (pajamų šaltinių) gamybos sąnaudos, todėl nėra patikimų duomenų, ar kiekvienos paslaugos teikimas padengia su jos teikimu susijusias sąnaudas ir užtikrina Įmonei pelną.

Išvada:

Abonentiniai mokesčiai už informacijos teikimą iš centrinio duomenų banko į duomenų gavėjo kompiuterį neatitinka Vyriausybės 2002-05-28 nutarimu Nr.756 patvirtintoje Tvarkoje nustatyto monopolinių prekių ir paslaugų kainų pagrindimo sąnaudomis principo, dėl to yra rizika, kad įkainiai kitų paslaugų vartotojams gali būti nepagrįstai padidinti arba sumažinti.

C. Paslaugų pagal Vyriausybės nustatytus įkainius teikimas.

Teikiamų paslaugų įkainiai nustatyti Vyriausybės 2003-12-24 nutarimu Nr. 1694 bei Vyriausybės 2002-07-12 nutarimu Nr.1129^{4,5}.

3 pavyzdys:

Pagal Vyriausybės 2003-12-24 nutarimą Nr.1694 mokestis už akcinės bendrovės, uždarnosios akcinės bendrovės įregistravimą yra 120 Lt, už biudžetinės įstaigos registravimą – 10 Lt, tai yra už panašią paslaugą kaina skiriasi 12 kartų.

Įmonės darbuotojų teigimu, „pajamos už juridinių asmenų registravimą ir informacijos teikimą iš Juridinių asmenų duomenų banko padengia 65-70 procentų sąnaudų“. Vadinasi, įmonei dirbant pelningai, **vartotojai, mokėdami už kitas paslaugas turi padengti dalį juridinių asmenų registro paslaugų teikimo sąnaudų.**

Atlyginimas už nekilnojamojo daikto ir teisių į jį įregistravimą registre pasižymi diferenciacija pagal objekto tipą, vietovę, rinkos vertę bei registruojantį asmenį.

4 pavyzdys:

Valstybės įgaliotai institucijai registruojant valstybinės žemės sklypą bei biudžetinėms įstaigoms ir organizacijoms registruojančioms žemės sklypus taikomas 10 Lt mokestis (be PVM), tačiau, registruojant asmenims nuosavybės teise priklausančius žemės sklypus, atlyginimas apskaičiuojamas taikant procentinius koeficientus (nuo skirtumo tarp objekto vidutinės rinkos vertės ir nustatyto fiksuoto dydžio). Šis atlygis fiziniams asmenims negali būti didesnis už 1000 Lt, tačiau juridiniams asmenims ši riba yra 10 kartų didesnė – 10000 Lt.

5 pavyzdys:

Kai statinio, buto ar patalpos vidutinė rinkos vertė yra iki 50000 Lt, atlyginimo už jų ir teisių į juos įregistravimą dydžio juridiniam ir fiziniams asmeniui skirtumas sudaro 80 Lt; kai statinio, buto ar patalpos vidutinė rinkos vertė yra virš 50000 Lt, skirtumas sudaro 75 Lt.

Skirtingai apskaičiuojami atlygiai už ne žemės ūkio ir ne miškų ūkio paskirties žemės sklypų ir teisių į juos įregistravimą, sodininkų bendrijų narių sodų sklypų, miestuose esančių žemės ūkio paskirties žemės sklypų, įskaitant žemės sklypus iki 1 ha, ir teisių į juos įregistravimą, kaimo vietovėse esančių žemės ūkio paskirties žemės sklypų, įskaitant sklypus iki 1 ha, ir įsiterpusius miškus ir vandens telkinius (išskyrus sodininkų bendrijų narių sodų sklypus), ir teisių į juos

įregistravimą, žemės sklypų, kuriuos sudaro tik vandens telkiniai, ir teisių į juos įregistravimą bei miškų ūkio paskirties žemės sklypų ir miškais užimtų žemės sklypų žemės ūkio paskirties žemės sklypuose ir teisių į juos įregistravimą.

Asmenų pageidavimu nekilnojamas daiktas, daiktinės teisės į jį, šių teisių suvaržymai ir juridiniai faktai gali būti įregistruojami ir skubos tvarka, diferencijuojant atlyginimo priedą.

6 pavyzdys:

- už įregistravimą per 3 darbo dienas – 30 proc. nustatyto atlyginimo priedas;
- už įregistravimą per 2 darbo dienas – 50 proc. nustatyto atlyginimo priedas;
- už įregistravimą per 1 darbo dieną – 100 proc. nustatyto atlyginimo priedas.

Įmonės darbuotojų teigimu, nekilnojamojo turto registravimo įkainių nustatymas pagrįstas socialiai orientuoto atlyginimo už registravimą apskaičiavimo principu¹¹, t.y. už mažesnės vertės objekto įregistravimą asmenys moka mažiau nei už brangaus turto įregistravimą (darant prielaidą, kad brangų turtą registruojantis asmuo yra geresnės finansinės padėties). Jų teigimu, toks principas buvo pasirinktas dar ir todėl, kad panaši praktika egzistuoja ir daugumoje Europos Sąjungos šalių¹². Auditorių nuomone, nustatyti įkainiai nėra visais atvejais socialiai orientuoti, kadangi faktiškai nėra atsižvelgiama į registruojančio asmens finansinę padėtį, o tik į registruojamo turto vertę.

Išvada:

Diferencijuota pagal registruojamo turto vertę įkainių sistema neatitinka Vyriausybės 2002-05-28 nutarimu Nr.756 patvirtintoje Tvarkoje nustatyto monopolinių prekių ir paslaugų kainų pagrindimo sąnaudomis principo, dėl to dalis sąnaudų dengiama padidinus įkainius kitiems vartotojams.

D. Paslaugų pagal sutartinius įkainius teikimas.

Šios grupės pajamos gaunamos sutarčių su užsakovais pagrindu. Tai pajamos už Nekilnojamojo turto objektų kadastrinius matavimus, turto vertinimą, žymos registravimą, žemės sklypų skaitmeninę informaciją, geodezinius darbus, kadastro tvarkytojo darbus, archyvo paslaugas, projektavimo darbus, dokumentų persiuntimą, žemės valstybinę apskaitą bei kitus darbus. Jos 2003 m. sudarė 39,8 proc. (21 922 tūkst. Lt) nuo visų pajamų (55 079,8 tūkst. Lt).

Sutartinės kainos užsakovų pageidavimu yra pagrindžiamos, tačiau Įmonėje nesant vieningų sąnaudų pagal pajamų šaltinius skaičiavimo taisyklių, nėra galimybės įsitikinti, kad nustatomos kainos užtikrina sąnaudų padengimą.

¹¹ Įmonės 2003-03-27 raštas Teisingumo ministerijai Nr. 1050-496 “Dėl Nekilnojamojo turto registro įkainių pagrįstumo”

¹² Įmonės valdybos pirmininko P. Koverovo paaiškinimas.

Išvada:

Sutartiniai įkainiai nėra pagrįsti ekonominiais sąnaudų skaičiavimais, todėl yra rizika, kad paslaugų pagal sutartinius įkainius teikimo sąnaudų gali nepadengti gautos pajamos.

4.2. ĮKAINIŲ UŽ PASLAUGAS (DARBUS) SKAIČIAVIMO VERTINIMAS

Teisingumo ministerija, vykdžiusi Įmonės steigėjo funkcijas, nepatvirtino Įmonės teikiamų monopolinio pobūdžio prekių ir paslaugų kainų bei tarifų nustatymo ir taikymo tvarkos, kaip reikalaujama Vyriausybės 2002-05-28 nutarimo Nr. 756 „Dėl Ministerijų, vyriausybės įstaigų ir apskričių viršininkų įsteigtų ir jiems priskirtų valstybės įmonių bei viešųjų įstaigų teikiamų monopolinio pobūdžio prekių ir paslaugų kainų bei tarifų nustatymo bendrosios tvarkos patvirtinimo“ 2 p. Minėta tvarka turėjo būti parengta ir patvirtinta iki 2002-07-01.

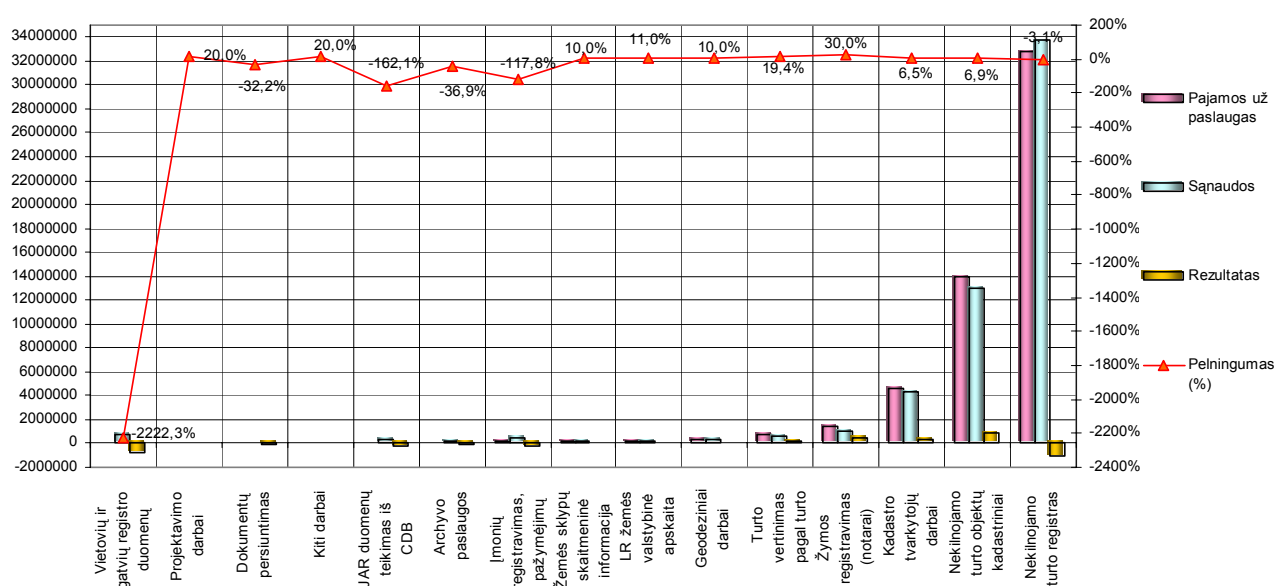
Pagal Vyriausybės 2002-05-28 nutarimu Nr. 756 patvirtintos Ministerijų, vyriausybės įstaigų ir apskričių viršininkų įsteigtų ir jiems priskirtų valstybės įmonių bei viešųjų įstaigų teikiamų monopolinio pobūdžio prekių ir paslaugų kainų bei tarifų nustatymo bendrosios tvarkos (toliau – Tvarka) 14 p., įmonės vadovas yra tiesiogiai atsakingas už teisingą kainų bei tarifų taikymą.

Įmonės direktorius neužtikrino Tvarkos 12 p. laikymosi, tai yra, kad teikiant tvirtinti kainas (tarifus), jų pagrindimo medžiaga būtų rengiama **laikantis šios Tvarkos nuostatų, jeigu steigėjas nenustato, jog turi būti teikiami kitokie dokumentai ir kitokia kainų (tarifų) pagrindimo medžiaga**. Pavyzdžiui, Įmonės direktorius 2003-12-02 raštu Nr. (10.1./2134)s-2787 Teisingumo ministerijai teikdamas Vyriausybės nutarimo „Dėl Atlyginimo valstybės įmonei Registrų centras už juridinių asmenų, filialų ar atstovybių registravimą, duomenų pakeitimų registravimą bei naudojimąsi registro duomenimis ir informacija dydžių patvirtinimo“ projektą, nepateikė Tvarkos 4.2, 4.4, 4.5 p. nustatytos informacijos: aiškinamojo rašto, materialinių ir joms prilygintų išlaidų ir darbo sąnaudų iššifravimo, pelno poreikio skaičiavimų. Be to, Įmonė, skaičiuodama metines planines išlaidas socialinio draudimo įmokoms (mokamas iš darbdavio lėšų) vietoj 781200 Lt (31 proc.) apskaičiavo 859320 Lt (34,1 proc.), tai yra 78120 Lt daugiau. Įmonės darbuotojų teigimu, išlaidos socialinio draudimo įmokoms skaičiuojamos nuo darbo užmokesčio ir planuojamų premijų, mokamų iš pelno. Nors Įmonės duomenimis, pajamos už juridinių asmenų registravimą ir informacijos teikimą iš Juridinių asmenų duomenų banko padengia 65-70 proc. sąnaudų, t.y. registras nuostolingas, tačiau Įmonė planuoja premijas iš pelno.

Planuojamos metinės Juridinių asmenų registro pajamos sudaro 3354,5 tūkst. Lt, t.y. 5,8 proc. faktinių 2003 m. pajamų, tačiau planuojama 10 proc. visų išlaidų. Auditorių nuomone, tai

neatitinka Vyriausybės 2002-05-28 nutarimu Nr.756 patvirtintoje Tvarkoje nustatyto monopolinių prekių ir paslaugų kainų pagrindimo sąnaudomis principo.

Visos Įmonės patirtos sąnaudos priskiriamos paslaugų (darbų) grupėms, neskaičiuojant faktinių sąnaudų nei pagal atskiras paslaugų (darbų) grupes, nei pagal atskiras paslaugas (darbus). Esant tokiai tvarkai, atskirų paslaugų grupių pelningumas svyruoja nuo –2222,3 proc. (280649 Lt nuostolis už Vietovių ir gatvių duomenų teikimą iš centrinės duomenų bazės) iki +30 proc. (416202 Lt pelnas už žymos registravimą). Daugiausiai pajamų (32775,2 tūkst. Lt) duodantis Nekilnojamojo turto registras Įmonės skaičiavimais 2003 m. buvo nuostolingas – 1003,5 tūkst. Lt nuostolis (–3,1 proc.).

2 pav. Duomenys apie VĮ Registrų centro pajamas, sąnaudas ir pelningumą pagal atskiras darbų grupes 2003 metais

Pažymėtina, kad naujos redakcijos Valstybės registrų įstatymas (išgaliojęs 2004-08-07) dalinai keičia atlyginimo už valstybės registro duomenų teikimą dydžio nustatymo tvarką: įkainiai turės būti pagrįsti registrų tvarkymo įstaigos nuolatinėmis sąnaudomis ir diferencijuoti atsižvelgiant į teikiamų duomenų kiekį ir naudojamus techninius sprendimus (17 str.).

Išvados:

1. Įmonės už paslaugas (darbus) taikomi įkainiai neatitinka Vyriausybės 2002-05-28 nutarimu Nr.756 patvirtintos Tvarkos, numatančios monopolinių prekių ir paslaugų kainų pagrindimą sąnaudomis.

2. Įmonėje nenustatytos įkainių skaičiavimo taisyklės, dėl ko gali būti įtakojamas atskirų paslaugų (darbų) grupių pelningumas ir tuo sudaromas pagrindas dirbtinai didinti (arba mažinti) atskirų paslaugų (darbų) įkainius ir tarifus.

4.3. SĄNAUDŲ VERTINIMAS

4.3.1. Sąnaudų analizė

Įmonės sąnaudos 2001 – 2003 m. didėjo ir 2003 m. sudarė 57465,0 tūkst. Lt – tai yra nuo 2001 m. išaugo 10981,8 tūkst. Lt arba 23,6 proc. (pajamos per tą patį laikotarpį padidėjo 13,6 proc.). 2004 m. I pusmetį Įmonė patyrė 33413,4 tūkst. Lt sąnaudų, tai yra 26,9 proc. daugiau nei per tą patį laikotarpį 2003 m. (26340,1 tūkst. Lt).

Sąnaudų struktūroje didžiausią dalį 2003 m. sudarė parduotų prekių ir atliktų darbų savikaina – 68,7 proc., veiklos sąnaudos – 27,6 proc. (3 lentelė).

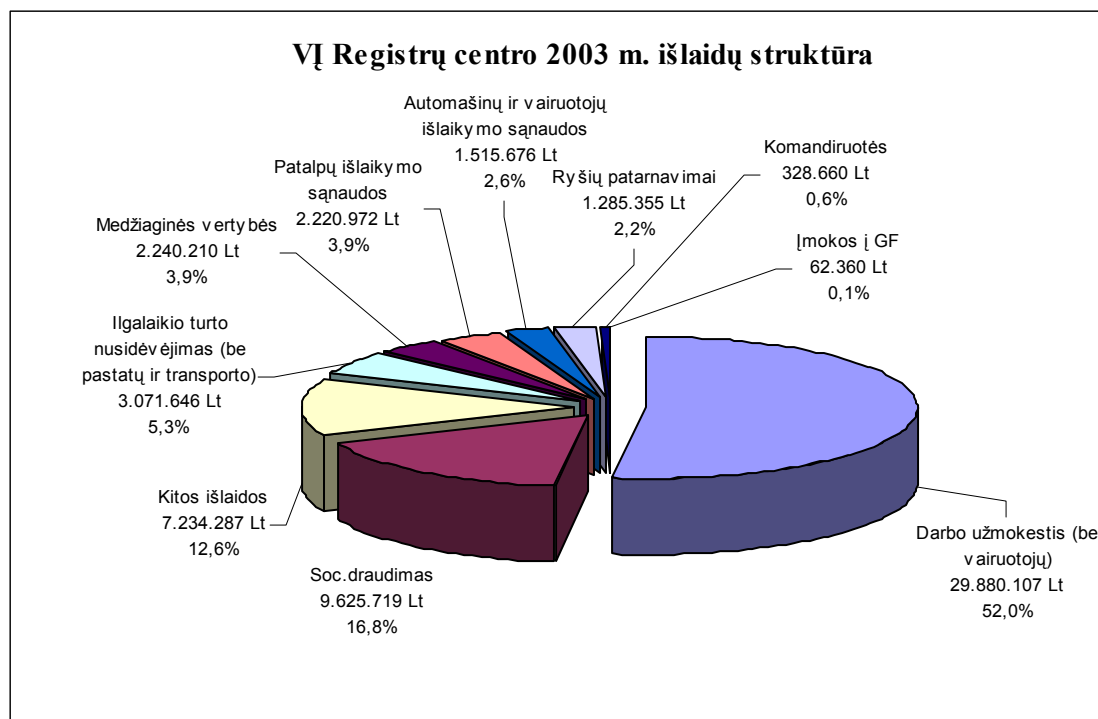
3 lentelė

VĮ Registrų centro sąnaudų dinamika 2001 – 2004 m.

Rodikliai	2000-12-31	2001-12-31	2002-12-31	2003-12-31	2004 m. I pusbm.	Iš viso:
Sąnaudos	46.820,8	46.483,2	51.796,2	57.465,0	33.413,4	235.978,5
Parduotų prekių ir atliktų darbų savikaina	33.256,5	33.478,4	37.728,4	39.499,7	23.954,4	167.917,3
Veiklos sąnaudos	13.024,6	12.472,1	13.644,3	15.886,2	8.894,9	63.922,2
Kitos veiklos sąnaudos	231,9	327,9	335,8	484,5	199,5	1.579,6
Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos	146,1	85,1	49,6	571,0	362,7	1.214,6
Netekimai	161,6	119,8	38,1	1.023,6	1,9	1.344,9
Pelnas prieš apmokestinimą (nuostolis)	1.368,8	4.169,6	5.294,6	99,6	2.034,1	12.966,7
Pelno mokestis	18,0	280,4	801,5	155,6	0,0	1.255,4
Grynasis pelnas paskirstymui (nuostolis)	1.350,8	3.889,2	4.493,2	-56,0	2.034,1	11.711,3

Parduotų prekių ir atliktų darbų savikainoje reikšmingiausios yra tiesioginės gamybinės išlaidos – 2003 m. sudarė 39499,7 tūkst. Lt (96,1 proc.), iš jų gamybinio personalo darbo užmokestis ir socialinis draudimas – 29727,9 tūkst. Lt (78,3 proc.), gamybinio turto nusidėvėjimas – 2132,3 tūkst. Lt (5,4 proc.).

Veiklos sąnaudose didžiausia dalis tenka administracijos ir kitų veiklos padalinių darbuotojų (išskyrus vairuotojų) darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms –9778,0 tūkst. Lt (61,6 proc.), mokesčių sąnaudoms – 1848,9 tūkst. Lt (11,6 proc.), autotransporto išlaidoms – 1249,1 tūkst. Lt (7,9 proc.).

3 pav. VĮ Registrų centro 2003 m. išlaidų struktūra

4.3.2. Darbo apmokėjimo vertinimas.

Didžiausią Įmonės sąnaudų dalį 2003 m. sudarė darbo užmokestis – 52,0 proc. (29880,1 tūkst. Lt) ir įmokos į socialinio draudimo fondą – 16,8 proc. (9625,7 tūkst. Lt) (3 pav.).

Analizuojant Įmonės darbo užmokesčio sąnaudas pagal struktūrinius padalinius, pastebima, kad daugiausiai šių sąnaudų patyrė Vilniaus filialas (22,3 proc.), centrinė įmonė (18,3 proc.) ir Kauno filialas (17,1 proc.). Šių trijų padalinių darbo užmokesčio sąnaudos sudaro 57,7 proc. visos Įmonės sąnaudų.

Įmonėje 2004-01-01 buvo 1524 darbuotojų pareigybės, iš jų 176 (11,5 proc.) centrinėje įmonėje ir 1348 filialuose (88,5 proc.). Didžiausi filialai: Vilniaus (321 darbuotojų pareigybės), Kauno (260), Klaipėdos (146), Šiaulių (130), Panevėžio (125), mažiausi: Telšių (44 darbuotojų pareigybės), Mažeikių (52), Tauragės (53).

Įmonės darbuotojų 2003 m. darbo užmokesčio metinis vidurkis¹³ sudaro 19606 Lt, atskiruose filialuose svyruoja nuo 15199 Lt (Mažeikių filialas) iki 20728 Lt (Vilniaus filialas, 36,4 proc. daugiau nei Mažeikių). Didžiausias vidutinis darbo užmokestis buvo centrinės įmonės darbuotojų – 31077 Lt, tai yra 58,5 proc. daugiau nei Įmonės metinis vidurkis ir 2 kartus daugiau nei Mažeikių filialo.

¹³ Metinis darbo užmokesčio vidurkis apskaičiuotas faktines darbo užmokesčio sąnaudas dalinant iš darbuotojų pareigybių skaičiaus.

Įmonės valdyba, ”siekiant geriau panaudoti turimus darbo resursus, sumažinti atliekamų darbų ir patarnavimų savikainą”¹⁴, 2002-05-13 patvirtino Įmonės darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos nuostatus (toliau – Nuostatai; paskutinis patikslinimas 2003-04-04 valdybos posėdyje, protokolo Nr.9).

Nuostatuose nurodyta, kad jų pagrindas –Lietuvos Respublikos 1991-11-28 darbo sutarties įstatymas Nr.I-2048 (neteko galios 2003-01-01); Lietuvos Respublikos 1991-01-09 darbo apmokėjimo įstatymas Nr.I-924 (neteko galios 2003-01-01); Vyriausybės 1997-06-26 nutarimas Nr. 680 ”Dėl valstybės kontroliuojamų akcinių bendrovių (uždarųjų akcinių bendrovių) ir valstybės įmonių vadovaujančiųjų darbuotojų darbo apmokėjimo bei pelno naudojimo”; Vyriausybės 1997-06-26 nutarimu Nr. 680 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-08-11 nutarimo Nr. 899 redakcija) patvirtinta Valstybės kontroliuojamų akcinių bendrovių (uždarųjų akcinių bendrovių) ir valstybės įmonių administracijos vadovų (generalinio direktoriaus, direktoriaus) ir jų pavaduotojų tarnybinių atlyginimų apskaičiavimo tvarka (neteko galios 2003-01-01), steigėjo įsakymai, valdybos nutarimai ir kiti norminiai dokumentai, reglamentuojantys darbo apmokėjimą.

Valdybos, kurios dauguma narių – Teisingumo ministerijos atstovai, patvirtintuose Įmonės darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos nuostatuose nurodyta eilė negaliojusių tikslinančių nuostatus teisės aktų.

Igyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001–2004 metų programą ir siekdama sureguliuoti valstybės įmonių ir valstybės kontroliuojamų akcinių bendrovių, uždarųjų akcinių bendrovių administracijos vadovų, jų pavaduotojų ir vyriausiųjų finansininkų darbo užmokestį, Vyriausybė 2002-08-23 priėmė nutarimą Nr. 1341 ”Dėl valstybės įmonių ir valstybės kontroliuojamų akcinių bendrovių, uždarųjų akcinių bendrovių administracijos vadovų ir vyriausiųjų buhalterių darbo apmokėjimo”, kuris įsigaliojo 2003-01-01. Teisingumo ministerija, tuo metu įgyvendinusi Įmonės steigėjo funkcijas, nenustatė naujos administracijos vadovų darbo apmokėjimo tvarkos, kaip to reikalavo 2002-08-23 Vyriausybės nutarimo Nr. 1341 2 p. Pasiūlymų dėl naujos tvarkos patvirtinimo neteikė nei Įmonės valdyba, nei administracija.

Vyriausybė 2002-08-23 nutarimo Nr. 1341 ”Dėl valstybės įmonių ir valstybės kontroliuojamų akcinių bendrovių, uždarųjų akcinių bendrovių administracijos vadovų ir vyriausiųjų buhalterių darbo apmokėjimo” 1 p. nustatė, kad valstybės įmonių vadovų, jų pavaduotojų ir vyriausiųjų buhalterių tarnybinis atlyginimas nustatomas minimalios mėnesinės algos dydžio koeficientais, atsižvelgiant į įmonės kategoriją.

Įmonės kategorija nustatoma atsižvelgiant į praėjusių metų įmonės rodiklius: metinių pajamų, turto vertės ir darbuotojų skaičiaus. Pagal šiuos kriterijus Įmonė patenka į 4 kategoriją:

¹⁴ Valstybės įmonės Registrų centro darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos nuostatų 1.1 p.

jos vidutinis darbuotojų skaičius mažesnis kaip 3000 asmenų, kapitalas mažesnis kaip 300 mln. Lt, pardavimo ir paslaugų apimtis didesnė nei 50 mln. Lt, bet ne didesnė kaip 200 mln. Lt.

Nesilaikant Vyriausybės 2002-08-23 nutarimo Nr. 1341 "Dėl valstybės įmonių ir valstybės kontroliuojamų akcinių bendrovių, uždaryjusių akcinių bendrovių administracijos vadovų ir vyriausiųjų finansininkų darbo apmokėjimo" nuostatų, Įmonės vadovaujantiems darbuotojams 2003-01-01 – 2004-10-01 laikotarpiu mokėto tarnybinio atlyginimo skirtumas apytikriai sudarė 440687 Lt arba perskaičiavus per 12 mėn. – 251820 Lt (kitoms sąlygoms esant analogiškomis). Iš viso, įvertinus privalomus mokesčius (31 proc. nuo priskaičiuoto darbo užmokesčio įmokos į socialinio draudimo fondą, 0,2 proc. – įmokos į Garantinį fondą), skirtumas sudarytų vidutiniškai 330389 Lt per 12 mėn.

4 lentelė

Palyginamieji VĮ Registrų centro vadovybės darbo užmokesčio duomenys nuo 2003-01-01 iki 2004-10-01

Įmonės vadovybė	Faktiškai priskaičiuoti tarnybiniai atlyginimai	Skirtumas¹⁵ tarp faktiškai priskaičiuoto ir priskaičiuotino pagal Vyriausybės 2002-08-23 nutarimu Nr. 1341 nustatytą tvarką
Direktorius, keturi pavaduotojai, vyriausias finansininkas	1 016 280 Lt	440 687 Lt

Pastaba. Teisingumo ministras Įmonės vadovybei 2003-01-01 – 2004-10-01 laikotarpiu nebuvo nustatęs tarnybinio atlyginimo didinimo koeficientų bei priedų.

Įmonė 2003 m. po mokesčių sumokėjimo patyrė 56,0 tūkst. Lt grynojo nuostolio. Galima daryti išvadą, kad minėto **Vyriausybės 2002-08-23 nutarimo Nr. 1341 nuostatų nesilaikymas buvo svarbi nuostolinga 2003 m. veiklos rezultato priežastis.**

Kadangi darbo užmokesčio sąnaudos sudaro didžiąją Įmonės teikiamų paslaugų savikainos dalį, nustatytas darbo užmokesčio skirtumas galėjo sąlygoti ir teikiamų paslaugų įkainių dydį.

Pagal Nuostatų 4 p. darbuotojų darbo užmokestį sudaro: pareiginė alga, priedai, priemokos bei premijos. Vadovaujantiems darbuotojams 2003-01-01 – 2004-10-01 laikotarpiu buvo mokami priedai, priemokos, premijos ir dovanos. Nesilaikant Vyriausybės 2002-08-23 nutarimo Nr. 1341 1.6. p., atskirais atvejais Įmonės vadovams per metus išmokėtų premijų dydis viršijo jų keturis vidutinius mėnesinius darbo užmokesčius. Pavyzdžiui 2003 m. direktoriaus pirmajam pavaduotojui išmokėta 8003,40 Lt, o direktoriaus pavaduotojui kadastrui ir turto vertinimui 4144,80 Lt didesnė nei maksimaliai galima premijų suma.

¹⁵ Duomenys gauti palyginus faktiškai mokėtą darbo užmokestį su mokėtinu pagal Vyriausybės 2002-08-23 nutarimą Nr. 1341, neįvertinant atostogų, komandiruočių, galimo laikino nedarbingumo ir pan.

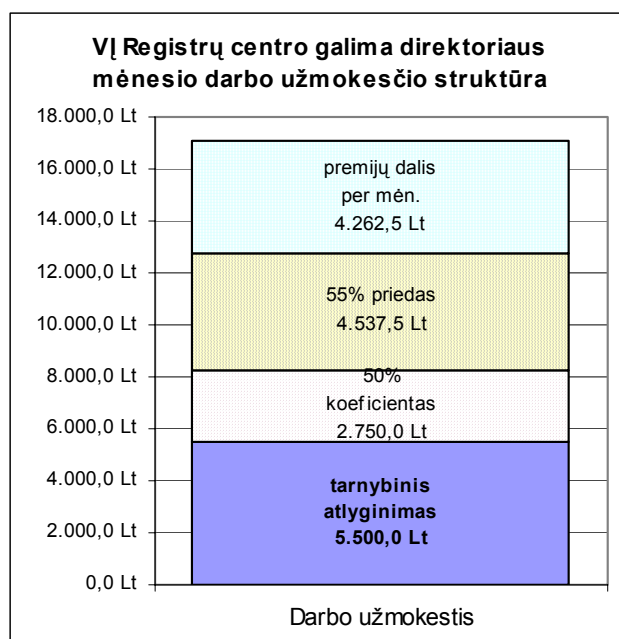
Teisingumo ministeriją audito metu informavus, kad Įmonėje nesilaikoma Vyriausybės 2002-08-23 nutarimo Nr. 1341 "Dėl valstybės įmonių ir valstybės kontroliuojamų akcinių bendrovių, uždarytųjų akcinių bendrovių administracijos vadovų ir vyriausiųjų buhalterių darbo apmokėjimo" nuostatų, Teisingumo ministras 2004-11-22 įsakymu Nr. 1R-290, vadovaudamasis minėtu Vyriausybės 2002-08-23 nutarimu Nr. 1341, patvirtino Įmonės administracijos vadovų darbo apmokėjimo tvarkos aprašą (toliau – Aprašas). Apraše nurodyta:

- Įmonės direktoriui nustatomas 11 minimalių mėnesių algų dydžio tarnybinis atlyginimas (negali būti didesnis už praėjusio ketvirčio Įmonės darbuotojų 6 vidutinius mėnesinius darbo užmokesčius);
- 50 proc. padidintas tarnybinio atlyginimo koeficientas;
- tarnybinio atlyginimo priedas nustatomas už šių sąlygų įvykdymą: 30 proc. priedas, jeigu Įmonės pardavimų apimtys, palyginti su praėjusiais metais, padidėja 2 proc.; 5 proc. priedas už kiekvieną rentabilumo procentą; 25 proc. priedas už naujos veiklos darbų ar paslaugų įgyvendinimą (bendra suma negali viršyti 55 proc.);
- gali būti mokamos premijos už labai gerus Įmonės veiklos rezultatus (jų dydis per metus negali viršyti jo 4 vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių; Apraše nenurodyta, kokie rezultatai laikomi labai gerais).

Pagal audito metu nustatytus rodiklius darbo užmokesčio dydis Įmonės direktoriui sudarytų:

- tarnybinis atlyginimas - 5500 Lt (11x500);
- tarnybinis atlyginimas su 50 proc. koeficientu – 8250 Lt (5500x1,5);
- galimas 55 proc. priedas – 4537,5 Lt;
- galima metinė premijų suma – 51150 Lt (12 787,5x4), arba vidutiniškai 4262,5 Lt per mėnesį.

Dėl tarnybinio atlyginimo koeficiento ir galimų priedų bei premijų mokėjimo Įmonės direktoriui gali būti mokamas 17050 Lt mėnesio darbo užmokestis, t.y. 3 kartus didesnis už nustatytą tarnybinį atlyginimą. Tai apytikriai 1,5 karto viršija Seimo, Vyriausybės bei Aukščiausiojo Teismo vadovų nustatytą

4 pav. Galimas Įmonės direktoriaus mėnesio darbo užmokestis pagal Teisingumo ministro 2004-11-22 įsakymu Nr. 1R-290 patvirtintą Aprašą

darbo užmokestį¹⁶ arba apytikriai 14 kartų viršija šalies vidutinį mėnesinį (bruto) darbo užmokestį¹⁷.

Analogiškai reglamentuotas Įmonės direktoriaus pavaduotojų (jų yra 4) ir vyriausiojo finansininko tarnybinio atlyginimo, priedų bei premijų mokėjimas, tačiau taikant koeficientus 0,9-0,8.

Auditorių nuomone, siekiant racionalaus lėšų naudojimo, visų papildomų išmokų suma prie tarnybinio atlyginimo (5500 Lt) (priedų, priemokų, tarnybinio atlyginimo padidinimo koeficientais suma ir kt.) neturėtų viršyti paties tarnybinio atlyginimo, todėl tikslinga maksimalius visų papildomų išmokų dydžius riboti.

Išvados:

1. Pažeidžiant Vyriausybės 2002-08-23 nutarimo Nr. 1341 2 p., Įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija iki 2004-11-22 nenustatė naujos administracijos vadovų darbo apmokėjimo tvarkos. Dėl to, Įmonės vadovaujantiems darbuotojams 2003-01-01 – 2004-10-01 laikotarpiu mokant darbo užmokestį pagal negaliojančią tvarką, tarnybinio atlyginimo skirtumas sudarė 440687 Lt.

2. Kadangi bendra visų išmokų prie tarnybinio atlyginimo suma teisės aktais neregamentuota (neribojama), sudaromos sąlygos neracionaliam uždirbtų lėšų naudojimui.

4.3.3. Išlaidos, nesusiję su paslaugų teikimu

Įmonė turėjo dvi poilsia vietas: poilsio namelius Zarasų rajone Vencavų kaime (nuo 1996-08-31) ir poilsia vietę Zarasų rajone Siratavos kaime (nuo 1998-07-15, 2004-08-19 Vyriausybės nutarimu Nr. 1005 nutarta poilsia vietę perduoti valstybės įmonei Valstybės turto fondui).

Šių poilsia viečių išlaikymas 2001 m. – 2004 m. rugpjūčio mėn. kainavo 67,7 tūkst. Lt, tai yra kasmet vidutiniškai po 18,1 tūkst. Lt. Už poilsia viečių naudojimą įmonė per minėtą laikotarpį gavo 5,3 tūkst. Lt pajamų, vidutiniškai po 1,4 tūkst. Lt kasmet (5 lentelė). Vyriausybės 2004-08-19 nutarimu Nr. 1005 „Dėl turto perdavimo“ valstybės įmonės Registrų centro patikėjimo teise valdomas ir naudojamas turtas Zarasų rajone, Siratavos kaime perduotas valstybės įmonei Valstybės turto fondui.

Už poilsia viečių naudojimą 2001 m. – 2004 m. rugpjūčio mėn. laikotarpiu gautos pajamos padengė tik 7,8 proc. išlaikymo išlaidų. Nuostolis, patirtas dėl poilsia viečių išlaikymo dengiamas iš pajamų, gautų už VĮ Registrų centro teikiamas paslaugas.

¹⁶ Lietuvos Respublikos 2000-08-29 valstybės politikų, teisėjų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymas Nr. VIII-1904

¹⁷ Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės duomenys : 2004 m. III ketvirtį - 1260,8 Lt/ mėn.; <http://www.std.lt/web/main.php?parent=286>

Duomenys apie VĮ Registrų centro poilsiviečių išlaikymo sąnaudas ir gautas pajamas už naudojimąsi jomis 2001 – 2004 m. (8 mėn.)

Eil. Nr.	Metai	Pajamos (Lt)	Sąnaudos (išlaidos) (Lt)	Rezultatas (3)- (4)	Išlaidų paskirstymas
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1	2001	1485	18533	-17048	Įtraukta į kitos veiklos sąnaudas
2	2002	1687	19922	-18235	Įtraukta į kitos veiklos sąnaudas
3	2003	1477	19848	-18371	Įtraukta į kitos veiklos sąnaudas
4	2004 (8 mėn.)	608	9361	-8753	8604 Lt - iš rezervo socialiniams kultūriniais reikmėms, 757 Lt - kitos veiklos sąnaudos
5	Iš viso:	5257	67664	-62407	
6	Vidurkis:	1390,25	18086,13	-16695,88	

Išvada:

Tiesioginėje veikloje nenaudojamų poilsiviečių išlaikymo sąnaudos didina Įmonės paslaugų (darbų) savikainą ir atitinkamai – paslaugų (darbų) įkainius.

4.3.4. Centrinės įmonės sąnaudų paskirstymo Įmonės padaliniais vertinimas.

Centrinės įmonės sąnaudos 2003 m. sudarė 6617,4 tūkst. Lt (t.y. 11,7 proc. visos Įmonės sąnaudų), vienuolikos Įmonės filialų sąnaudos sudarė 49824,0 tūkst. Lt (88,3 proc.).

Dalis centrinės įmonės sąnaudų yra dengiama iš filialų lėšų (padengtos centrinės įmonės sąnaudos priskiriamos filialų sąnaudoms). Jų dydį kiekvieno ataskaitinio laikotarpio pabaigoje nustato centrinė įmonė.

Vienuolika filialų 2003 m. apmokėjo 6565,8 tūkst. Lt centrinės įmonės sąnaudų, vidutiniškai po 596,9 tūkst. Lt, tai sudaro 13 proc. visų filialų patiriamų sąnaudų arba 12,5 proc. gautų 2003 m. pajamų. Per 2004 m. I pusmetį filialai padengė 3023,6 tūkst. Lt centrinės įmonės sąnaudų, vidutiniškai po 274,9 tūkst. Lt, tai sudaro 10,7 proc. visų filialų patiriamų sąnaudų arba 9,4 proc. gautų 2004 m. I pusmetį pajamų.

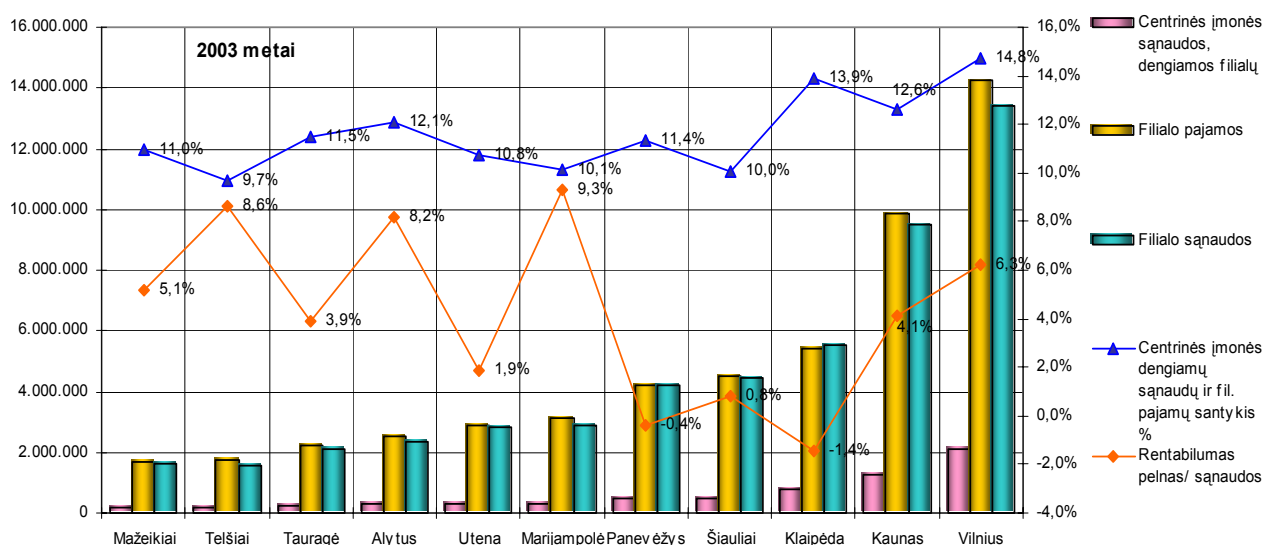
Atskirų filialų dengiamų centrinės įmonės sąnaudų dalis skirtinga: 2003 m. svyravo nuo 165,9 tūkst. Lt (Telšių filialas) iki 2101,2 tūkst. Lt (Vilniaus filialas.), tai sudarė atitinkamai 9,7 proc. ir 14,8 proc. filialų gautų pajamų. Pavyzdžiui, Klaipėdos filialas 2003 m. centrinei įmonei pervedė 757,7 tūkst. Lt, tai sudarė 13,7 proc. filialo sąnaudų ir 13,9 proc. pajamų, tai yra atitinkamai 2,3 proc. ir 1,6 proc., daugiau nei vidutiniškai visų filialų. Tuo tarpu Klaipėdos filialas 2003 m. patyrė 78,1 tūkst. Lt nuostolio.

2004 m. I pusmetį filialų dengiamos centrinės įmonės sąnaudos atskiruose filialuose sudarė nuo 91,4 tūkst. Lt (Mažeikių filialas) iki 940 tūkst. Lt (Vilniaus filialas, 10,3 karto daugiau), tai

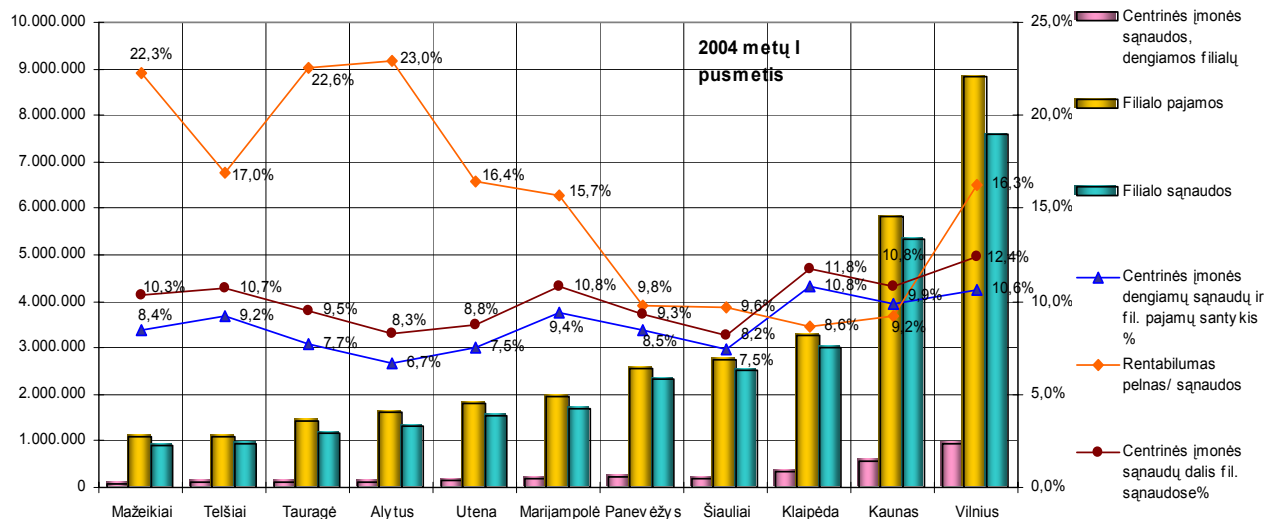
sudarė atitinkamai 8,4 proc. ir 10,6 proc. jų gautų pajamų. Santykinai mažiausią savo pajamų dalį centrinės įmonės sąnaudų dengimui išleido Alytaus filialas – 6,7 proc. (108,6 tūkst. Lt). Šio filialo rentabilumas 2004 m. I pusmetį ir buvo didžiausias iš visų filialų ir sudarė 23,0 proc. (skaičiuojant pelno santykį su sąnaudomis) arba 18,7 proc. (skaičiuojant pelno ir pajamų santykį).

Taip pat skirtingu santykiu filialai dengia centrinės įmonės gamybinės ir veiklos sąnaudas.

Įmonėje nėra aiškių kriterijų, kuriais vadovaujantis būtų nustatoma filialo apmokėtina centrinės įmonės patirtų sąnaudų dalis, todėl yra galimybė dirbtinai įtakoti filialų ūkinės finansinės veiklos rodiklius.

5 pav. Duomenys apie VĮ Registrų centro filialų ūkinės finansinės veiklos rodiklius 2003 m.

6 pav. Duomenys apie VĮ Registrų centro filialų ūkinės finansinės veiklos rodiklius 2004 m. I pusmetį

Įmonės darbo apmokėjimo tvarkoje numatyta, kad filialų darbuotojams, atsižvelgiant į filialo pelningumą, galima skirti priedus iki 100 proc. nustatyto darbo užmokesčio. Nuo filialo dengiamų centrinės įmonės sąnaudų dydžio priklauso jo rentabilumas, o tuo pačiu įtakoja ir darbuotojų darbo užmokestį.

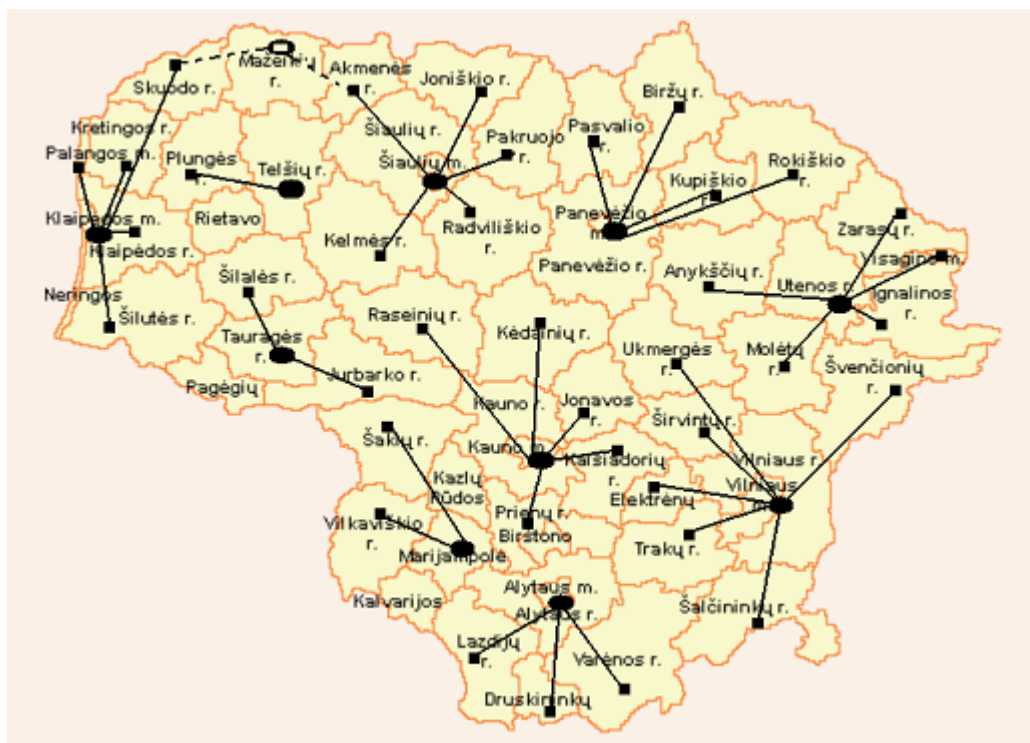
Išvada

Įmonėje nenustatyti filialų dengiamų centrinės įmonės sąnaudų dalies nustatymo kriterijai, dėl to dirbtinai įtakojamas filialų pelningumas bei jie nemotyvuojami siekti gerų veiklos rezultatų.

4.3.5. Sąnaudų mažinimo galimybės

Vadovaujantis Vyriausybės 2002-05-28 nutarimu Nr. 756 patvirtintos Ministerijų, vyriausybės įstaigų ir apskričių viršininkų įsteigtų ir jiems priskirtų valstybės įmonių bei viešųjų įstaigų teikiamų monopolinio pobūdžio prekių ir paslaugų kainų bei tarifų nustatymo bendrosios tvarkos 9 p., teikiamų monopolinių prekių paslaugų kainos ir tarifai turi padengti ekonomiškai pagrįstas gamybos sąnaudas ir užtikrinti pelną. Vadinasi, siekiant tobulinti viešųjų paslaugų teikimą, tikslinga ieškoti ir Įmonės sąnaudų mažinimo galimybių.

Įmonė teikia paslaugas plačiam juridinių bei fizinių asmenų ratui. Paslaugų specifika lemia, kad įmonės darbuotojai su klientais turi bendrauti tiesiogiai, todėl tai susiję su poreikiu išlaikyti tam tikrą skaičių struktūrinių Įmonės padalinių (audito metu Įmonė turėjo 11 filialų ir 39 teritorinius skyrius):

7 pav. Įmonės filialų ir teritorinių skyrių išdėstymas

Šių padalinių patalpos sudaro 2270,18 kv. m., kurių išlaikymo sąnaudos 2003 m. sudarė apie 216098 Lt per metus¹⁹. Keturiolikos skyrių patalpos yra nuomojamos, jų nuomos mokestis per metus sudaro 94311 Lt.

6 lentelė

Duomenys apie 27 VĮ Registrų centro skyrių sąnaudas

Bendras užimamų patalpų plotas (m ²)	Patalpų išlaikymo sąnaudos per metus	Darbo kabinetų plotas (m ²)	Darbuotojų skaičius (pagal etatų sąrašą)	132 naikintinų skyrių darbuotojų			Nuomojamų patalpų iš kitų ūkio subjektų nuomos mokestis Lt/metai	Iš viso:
				darbo užmokesčio sąnaudos per mėn.	mokesčių sąnaudos: įmokos Sodrai 31%, GF 0,2%	Iš viso per metus		
2270,18	216.098,43	1427,78	132	287.232,00	89.616,38	4.522.180,61	94311,44	4.832.590,48
Vidutinis Įmonės darbuotojo darbo užmokestis 2004 m. II ketv.				2.176,00 Lt				
Vidutinės Įmonės patalpų 1 kv.m išlaikymo sąnaudos 2003 m.				95,19 Lt				

Išvados:

1. Įmonės teritorinių padalinių geografinis išdėstymas kai kuriuose regionuose yra neracionalus.

2. Sumažinus Įmonės skyrių skaičių, jų išlaikymo sąnaudų ekonomija sudarytų sąlygas sumažinti teikiamų paslaugų (darbų) įkainius.

4.4. PELNO PASKIRSTYMAS IR NAUDOJIMAS

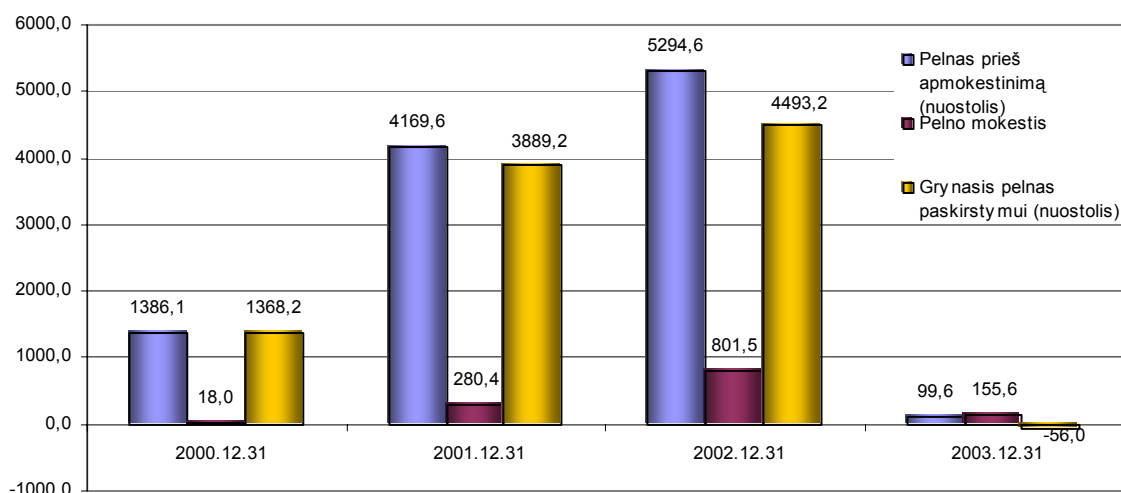
Pelnas yra vidinis įmonės finansavimo šaltinis, todėl, analizuojant Įmonės veiklą ir gaunamas pajamas, būtina nustatyti, kokiems tikslams skirstomas ir kaip naudojamas gautas pelnas. Vertinant įmonės pelno paskirstymą ir naudojimą svarbu, kad jis būtų savalaikis, tikslingas ir teisėtas. Tai sąlygoja ekonomišką ir racionalų uždirbtų lėšų naudojimą.

Įmonės metinio pelno skirstymo taisyklės reglamentuoja 1994-12-21 Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymas Nr. I-722 ir Teisingumo ministro 2002-03-06 įsakymu Nr. 61 patvirtinti Įmonės įstatai (2003-10-06 įsakymo Nr. 246 redakcija, įregistruoti 2003-10-16, Nr. VI97-3).

Pagal Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 2 str. 1 p. valstybės įmonė nuosavybės teise priklauso valstybei, todėl ir Įmonės gautas pelnas yra valstybės nuosavybė.

Įmonė 2001 m. gavo 4169565 Lt pelno prieš apmokestinimą, pelnas paskirstymui 2001 m. buvo 3889215 Lt. Pelnas prieš apmokestinimą 2002 m. sudarė 5294642 Lt, pelnas paskirstymui – 4493162 Lt. Įmonės 2003 m. pelnas prieš apmokestinimą – 99647 Lt, 2003 m. veiklos rezultatas – 55991 Lt grynasis nuostolis.

¹⁹ Vidutinės Įmonės patalpų 1 kv. m. išlaikymo sąnaudos (2003 m.) padaugintos iš 27 skyrių naudojamų patalpų ploto.

9 pav. Duomenys apie VĮ Registrų centro paskirstytą pelną (tūkst. Lt)

Įmonės įstatų 21.1.2. punkte nurodyta, kad metinio pelno paskirstymą suderinusi su steigėju tvirtina Įmonės valdyba. Įstatuose nustatyta tvarka turėjo būti skirstomas 2001 m. ir 2002 m. pelnas. Vadovaujantis Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo nuostatomis (2003-12-16 įstatymo Nr. IX-1895 redakcija) sprendimo dėl pelno paskirstymo projektą tvirtina Įmonės savininko teisės ir pareigas įgyvendinanti institucija (Teisingumo ministerija). Įstatuose nustatytos pelno skirstymo taisyklės nebuvo suderintos su naujos redakcijos Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 15 str. nuostatomis, tačiau 2003 m. pelno paskirstymas turėjo būti tvirtinamas minėto įstatymo nustatyta tvarka.

Įmonės 2001 ir 2002 m. pelnas paskirstytas nesilaikant 1994-12-21 Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo Nr. I-722 18 str. (2000-09-12 įstatymo Nr. VIII-1920 redakcija) ir Įmonės įstatų 50 p. nustatytų pelno paskirstymo terminų: įmonės pelnas turi būti paskirstytas ne vėliau kaip per 2 mėnesius po ūkinių metų pabaigos. Įmonės 2001 m. pelno paskirstymas valdybos posėdyje buvo patvirtintas 2,5 mėnesio vėliau (2002-05-13 valdybos posėdžio protokolas Nr.2), o 2002 m. – beveik 3 mėnesiai vėliau (2003-05-26 valdybos posėdžio protokolas Nr.10).

Įmonės valdyba, tvirtindama 2001 m. pelno paskirstymą, nesilaikė Įmonės įstatų 52.4.2 p. reikalavimų ir tarptautines programas ir sutartis Įmonėje vykdančių užsienio šalių ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti skyrė 2 proc. paskirstytinojo pelno daugiau nei numatė tuo metu galiojantys įstatai: buvo skirta 179871 Lt, tai yra 71948 Lt daugiau (galėjo būti skirta iki 107923 Lt).

Įmonės valdyba, prieš tvirtindama 2002 m. pelno paskirstymą, nesilaikė įstatų 20.1.2. p. ir Valdybos darbo reglamento 2.1. p. reikalavimų – pelno paskirstymo projekto nesuderino su Įmonės steigėjo funkcijas vykdžiusia Teisingumo ministerija.

Priėmus 2003-12-16 Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo pakeitimo įstatymą Nr. IX-1895, nuo 2004-01-07 pasikeitė ir Įmonės pelno paskirstymo projektą tvirtinantis subjektas (pagal naujos redakcijos įstatymo 15 str. nuostatas pelno paskirstymo projektą tvirtina Teisingumo ministerija).

Įmonės 2003 m. pelnas prieš apmokestinimą sudarė 99647 Lt. Veiklos rezultatas – 55991 Lt grynasis nuostolis (2003 m. dėl neatskaitomo pridėtinės vertės mokesčio perskaičiavus 2002 m. pelną, iš viso sumokėta 155638 Lt pelno mokesčio). Įmonė 2003 m. po mokesčių sumokėjimo patyrė 56,0 tūkst. Lt grynojo nuostolio.

Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo (2003-12-16 įstatymo Nr. IX-1895 redakcija) 15 str. nustato, kad paskirstytinasis pelnas (nuostoliai) turi būti paskirstytas (paskirstyti) ne vėliau kaip per 4 mėnesius, pasibaigus įmonės finansiniams metams. Vadovaujantis minėto įstatymo 15 str., sprendimo dėl Įmonės pelno paskirstymo projektą įmonės vadovas turi pateikti tvirtinti Įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai kartu su metine finansine atskaitomybe. Todėl nepriklausomai nuo veiklos rezultato Įmonės direktorius turėjo pateikti minėtą projektą, o Teisingumo ministerija, vadovaujantis minėto įstatymo 4 str., turėjo priimti sprendimą arba dėl pelno paskirstymo į rezervus, arba dėl nuostolio padengimo, nurodant padengimo rezervus.

Įmonė Teisingumo ministerijai projekto dėl 2003 m. pelno paskirstymo nepateikė, kaip to reikalauja Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 15 str. Teisingumo ministerija sprendimo dėl Įmonės 2003 m. nuostolio paskirstymo nepriėmė.

Įmonės pelno rezervų likučiai sudarė: 2001-01-01 – 4904451 Lt; 2002-01-01 – 6741128 Lt; 2003-01-01 – 8469725 Lt. Įmonė panaudojo: 2001 m. – 1950082 Lt; 2002 m. – 2658278 Lt; 2003 m. – 1943609 Lt. Rezervų likutis 2003-12-31 – 6526116 Lt.

Nesant nustatyta tvarka Teisingumo ministerijos patvirtinto sprendimo dėl 2003 m. nuostolio paskirstymo, mokesčiams sumokėti ir kitiems Įstatuose nustatytiems tikslams Įmonėje buvo naudojami ankstesniais metais sudaryti rezervai (nuo 2004-01-01 iki 2004-06-30 panaudota 350689 Lt).

Įmonės valdyba, neanalizuodama sudarytų rezervų panaudojimo ir nepanaudotų rezervų likučių, 2001, 2002 m. į pelno paskirstymo rezervus skyrė maksimaliai pagal Įmonės įstatus galimas sumas.

Įstatuose nustatyta, kad Įmonės pelnas skiriamas: 1) įstatymų nustatytiems mokesčiams; 2) draudimo įmokoms už turimą valstybės kapitalą ir 3) atskaitymams į pelno rezervą. Likusi pelno dalis skiriama: 5 proc. į specialų pelno rezervą; ne mažiau 30 proc. Įmonės įstatiniam kapitalui didinti ir investicijoms finansuoti; iki 15 proc. Įmonės darbuotojų socialiniams ir kultūriniais poreikiams; iki 10 proc. pašalpoms Įmonės darbuotojams; iki 35 proc. premijoms; iki 3 proc.

tarptautines programas ir sutartis vykdančių užsienio ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti; iki 2 proc. kitoms reikmėms finansuoti.

Pažymėtina, kad audito metu galiojantys Įmonės įstatai (2003-10-06 Teisingumo ministro įsakymo Nr. 246 redakcija, įregistruoti 2003-10-16, Nr. VI97-3) Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatyme nustatytų bendrų pelno skirstymo taisyklių nedetalizuoja. Įstatuose nustatytos pelno skirstymo taisyklės neatitinka naujos redakcijos Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo reikalavimų, todėl įstatai turėtų būti pakeisti pagal 2003-12-16 Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo pakeitimo įstatymo Nr. IX-1895 nuostatas.

Įmonės įstatų nuostatomis dėl pelno paskirstymo neatitinkant Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo, galima rizika, kad uždirbtos lėšos skirstomos ir naudojamos neekonomiškai, be teisinio pagrindo.

Įmonės filialų nuostatuose įtvirtintos filialų pelno skirstymo taisyklės nesuderintos su Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo nuostatomis, be to, ir su Įmonės įstatais: filialų nuostatai nustato, kad filialų pelno paskirstymo projektą tvirtina Įmonės administracijos vadovas, nors pagal Įmonės įstatuose nustatytas pelno paskirstymo taisykles pelno paskirstymą Įmonėje tvirtina valdyba. **Įmonės įstatai nenumato paskirstytinojo pelno dalies skyrimo filialams, be to filialų nuostatuose nustatyti pelno paskirstymo rezervai ir dydžiai neatitinka Įmonės įstatuose nustatytų rezervų ir jų dydžių, todėl galima rizika, kad pelnas naudojamas neekonomiškai, be teisinio pagrindo (7 lentelė).**

7 lentelė

Įmonės įstatuose ir filialų nuostatuose nustatytų pelno paskirstymo rezervų ir jų dydžių palyginimas

Įmonės pelno paskirstymas	Filialų pelno paskirstymas
Įstatymų nustatytiems mokesčiams	Įstatymų nustatytiems mokesčiams
Draudimo įmokoms už turimą valstybės kapitalą	
Atskaitymams į pelno rezervą	Atskaitymams į pelno rezervą
5 proc. į specialų pelno rezervą	5 proc. į specialų Įmonės pelno rezervą
Ne mažiau 30 proc. Įmonės įstatiniam kapitalui didinti ir investicijoms finansuoti	30 proc. Įmonės įstatiniam kapitalui didinti ir investicijoms finansuoti
<i>Iki 15 proc. Įmonės darbuotojų socialiniams ir kultūriniais poreikiams</i>	<i>10 proc. filialo socialinėms ir kultūrinėms priemonėms</i>
<i>Iki 10 proc. pašalpoms Įmonės darbuotojams</i>	<i>8 proc. pašalpoms</i>
<i>Iki 35 proc. premijoms</i>	<i>33 proc. premijoms filialo darbuotojams</i>
<i>Iki 3 proc. tarptautines programas ir sutartis vykdančių užsienio ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti</i>	<i>2 proc. tarptautines programas Įmonėje vykdančių užsienio šalių ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti</i>
<i>Iki 2 proc. kitoms reikmėms finansuoti</i>	
	<i>10 proc. paskirstytiems rezervams papildyti</i>
	<i>2 proc. tantjemoms Įmonės valdybos nariams</i>

Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo (2000-09-12 įstatymo Nr. VIII-1920 redakcija, galiojusi iki 2004-01-07) 8 str. nustatė, kad valstybės įmonės filialas veikia įmonės vardu pagal įmonės įstatus ir jos administracijos vadovo suteiktus įgaliojimus, kurie turi būti nurodyti filialo nuostatuose.

Pagal Įmonės filialų nuostatus dalis filialų pelno metų eigoje skiriama Įmonės rezervams papildyti, todėl, Įmonės administracijos teigimu, sudaryti rezervai metų eigoje gali būti perskirstomi. Sprendimus dėl paskirstytinų rezervų perskirstymo priima Įmonės vadovas. **Valdyba sprendimų dėl rezervų perskirstymo nepriima.**

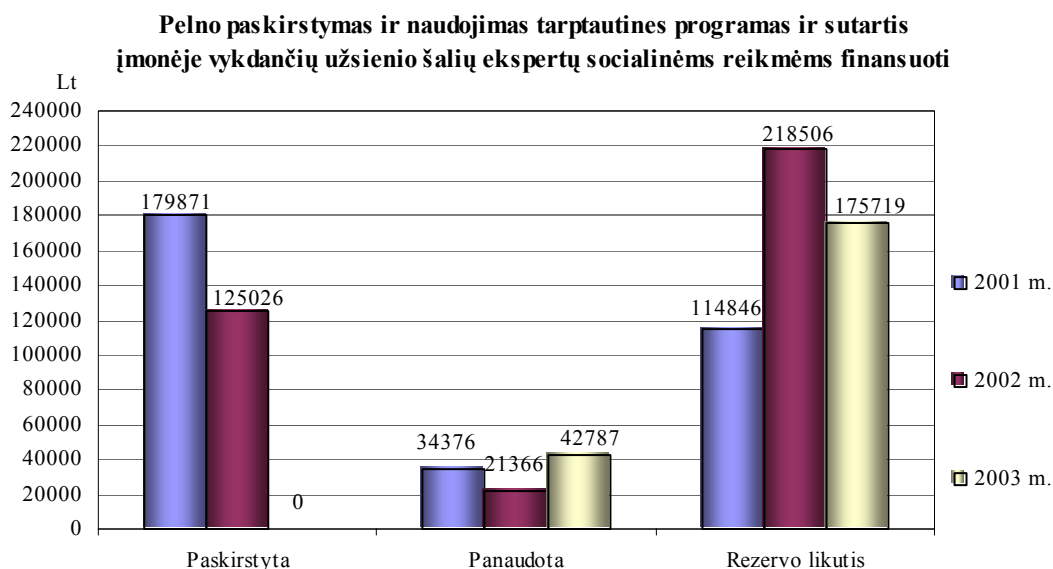
Filialai nėra juridiniai asmenys, todėl ir jų pelno paskirstymui negali būti taikomos skirtingos pelno skirstymo taisyklės, neatitinkančios Įmonės įstatų bei Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo reikalavimų. Be to, nuostata, kad filialas yra pelno siekiantis Įmonės padalinys neatitinka minėto įstatymo bei Civilinio kodekso 2.53 str. 2 d.

Įmonėje nėra reglamentuota, kaip užtikrinamas valdybos patvirtinto pelno paskirstymo laikymasis įmonės filialuose. Duomenų apie filialams tenkančią pelno dalį, jo naudojimą ir likučius 2001-2004 metais Įmonės administracija nepateikė, motyvuojant, kad šie duomenys yra filialuose. Įmonės teigimu, filialų pelno rezervų naudojimas kontroliuojamas audituojant filialus. Be to, filialų nuostatuose nurodyta, kad filialų „metinis veiklos auditas yra privalomas ir atliekamas steigėjo ar Įmonės administracijos iniciatyva“. Nei Įmonės vadovybė, nei Steigėjo funkcijas vykdžiusi Teisingumo ministerija 2002, 2003 m. neužtikrino kasmetinio visų Įmonės filialų audito: 2002 m. nebuvo atlikta keturių (Marijampolės, Tauragės, Telšių, Utenos), 2003 m. – trijų (Alytaus, Mažeikių, Utenos) veiklos auditai.

Įmonei nepakankamai kontroliuojant filialų veiklą auditų metu ir neanalizuojant duomenų apie filialų pelno panaudojimą bei nepanaudotus rezervų likučius, yra rizika, kad uždirbtos lėšos gali būti naudojamos neekonomiškai.

Įmonėje nėra reglamentuota, kokiems tikslams gali būti naudojamos lėšos, skirtos tarptautines programas ir sutartis Įmonėje vykdančių užsienio šalių ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti, nenustatyta šių lėšų naudojimą pagrindžiančių dokumentų įforminimo tvarka bei už tikslingą ir racionalų lėšų naudojimą atsakingi asmenys. Taip pat nėra aiškiai apibrėžta, kokios tai yra socialinės, kultūrinės reikmės, kurios gali būti finansuojamos iš šio rezervo.

2001 m. tarptautines programas ir sutartis Įmonėje vykdančių užsienio šalių ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti buvo skirta 179871 Lt, panaudota 34376 Lt; 2002 m. skirta 125026 Lt, panaudota 21366 Lt; 2003 m. panaudota 42787 Lt (10 pav.).

10 pav. Duomenys apie pelno paskirstymą ir naudojimą tarptautines programas ir sutartis Įmonėje vykdančių užsienio šalių ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti

Nesant lėšų, skirtų tarptautines programas ir sutartis Įmonėje vykdančių užsienio šalių ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti, naudojimo tvarkos, yra rizika, kad jos gali būti naudojamos neekonomiškai.

Įmonė pateikė duomenis apie 1998-2004 metais vykdytus tarptautinius projektus. Tačiau, nesant detalaus lėšų, skirtų tarptautines programas ir sutartis įmonėje vykdančių užsienio šalių ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti, naudojimo tvarkos reglamentavimo, nėra galimybės nustatyti, kokias tarptautines programas ar sutartis Įmonėje konkrečiais atvejais vykdė užsienio šalių ekspertai (kurių socialinės reikmės buvo finansuojamos) ir kaip buvo naudojama šiam tikslui skirta pelno dalis. Įmonė nurodo, kad šios lėšos naudojamos ekspertų maitinimo išlaidoms, seminarų ir konsultacijų rengimo išlaidoms bei kai kurioms kultūrinėms priemonėms. Iš pirminių apskaitos dokumentų matyti, kad tarptautines programas ir sutartis įmonėje vykdančių užsienio šalių ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti skirtos lėšos naudojamos apmokėjimui už Įmonės (ir kitų institucijų) svečių maitinimą, apgyvendinimą viešbučiuose, seminarų ir konferencijų organizavimui, dovanų (svenyry) pirkimui (7 pavyzdys).

7 pavyzdys:

Pagal 2001-06-06 PVM sąskaitą-faktūrą GCB 4070881 (bendra suma 2251 Lt) ir 2003-10-15 PVM sąskaitą-faktūrą LEA 7792895 (bendra suma 8360 Lt) buvo finansuojamas kitų institucijų (Valstybinės geodezijos ir kartografijos tarnybos prie LR Vyriausybės, Teisingumo ministerijos, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto) organizuojamų konferencijų ir seminarų dalyvių maitinimas, apmokėtos svečių apgyvendinimo viešbutyje išlaidos.

Įmonės tikslams paskirstyto pelno naudojimas kitų institucijų prašymu, o ne Įmonės funkcijoms vykdyti, leidžia teigti, kad šios lėšos naudojamos neracionaliai ir neefektyviai.

Nesant Įmonėje nustatytos lėšų naudojimo tvarkos (ir lėšų naudojimą pagrindžiančių dokumentų įforminimo tvarkos), ne kiekvienu atveju, pagrindžiant lėšų naudojimą, surašomi laisvos formos aktai, kuriuose būtų nurodomos Įmonėje vykdomos tarptautinės programos ar sutartys, jas vykdančios užsienio šalių ekspertai ar (ir) bendras asmenų, kurių socialinės reikmės buvo finansuojamos, skaičius, detalizuoti lėšų naudojimo tikslai ir suma, nurodytos finansuojamos socialinės reikmės bei už lėšų naudojimą atsakingi asmenys (8 pavyzdys).

8 pavyzdys:

PVM sąskaitos-faktūros 2001-12-13 GCC 0698120 (bendra suma 2802,56 Lt); 2002-07-31 LBH 9138865 (bendra suma 552 Lt); 2002-09-19 GDB 9618447 (bendra suma 527 Lt) išrašytos už maitinimą ir buvo apmokėtos iš lėšų, skirtų tarptautines programas ir sutartis įmonėje vykdančių užsienio šalių ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti. Aktai, pagrindžiantys lėšų naudojimą nesurašyti, todėl nėra galimybės nustatyti kokias tarptautines programas ar sutartis vykdė konkretūs asmenys, taip pat ar lėšos buvo naudojamos Įmonės įstatuose nustatytiems tikslams.

Įmonė nurodo, kad informacija apie lėšų, skirtų tarptautines programas ir sutartis įmonėje vykdančių užsienio šalių ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti, panaudojimą gali būti pateikiama pateiktos sąskaitos antroje pusėje, tačiau, nesant nustatytos tvarkos, minėti įrašai ir patys lėšų naudojimą pagrindžiantys aktai kartais surašomi formaliai, nenurodant vykdomos tarptautinės programos ar sutarties, jas vykdančių užsienio šalių ekspertų.

Dažnai surašomas vienas bendras aktas keliems lėšų naudojimo per tam tikrą laikotarpį atvejams pagrįsti. Taikant tokią praktika, yra atvejų, kai informacija akte neatitinka apskaitos dokumentuose pateikiamų duomenų (9 pavyzdys).

9 pavyzdys.

Pagal 2001-08-31 aktą, pagrindžiantį lėšų, skirtų tarptautines programas ir sutartis įmonėje vykdančių užsienio šalių ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti, naudojimą, matyti, kad 2001 metais rugpjūčio mėn. Įmonėje lankėsi 3 specialistai iš Švedijos. Pagal pridedamus apskaitos dokumentus matyti, kad 2001-08-16 – 2001-08-17 buvo finansuojamas 8 žmonių apgyvendinimas viešbutyje. Išlaidos, pagrįstos prie akto pridedamais apskaitos dokumentais, realiai neatitinka 3 žmonių poreikių (pagal 2001-08-17 PVM sąskaitą-faktūrą LBE Nr. 5869572 išlaidos sudarė 1464,30 Lt, iš jų 351 Lt panaudota alkoholiniams gėrimams (įskaitant alų); pagal 2001-08-30 PVM sąskaitą-faktūrą GBB Nr. 2245588 alkoholiniams gėrimams panaudota 464 Lt).

Įmonės vadovas neskiria pakankamai dėmesio lėšų, skirtų tarptautines programas ir sutartis įmonėje vykdančių užsienio šalių ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti, naudojimo kontrolei ir tinkamam įforminimui (10 pavyzdys).

10 pavyzdys.

Įmonės vadovo 2004-03-27 patvirtintu aktu Nr. 2 grindžiamas lėšų naudojimas per laikotarpį nuo 2004-02-29 iki 2004-03-05. Pagal pridedamas sąskaitas matyti, kad lėšos naudotos nuo 2004-02-04 iki 2004-03-05. Aktas Įmonės vadovo patvirtintas 2004-03-27. Aktai, pagrindžiantys lėšų naudojimą nuo 2004-04-01 iki 2004-08-31, vadovo patvirtinti tik 2004-09-27.

Išvados:

1. Įmonės valdyba neužtikrina, kad Įmonės pelnas būtų skirstomas laiku ir laikantis Įmonės įstatuose nustatytų maksimalių ribų, kad 2002 metų pelno paskirstymo projektas būtų suderintas su Įmonės steigėju.

2. Įmonės valdyba, tvirtindama metinio pelno paskirstymą, neanalizavo į atitinkamus Įmonės sudarytus rezervus skiriamų lėšų poreikio ir naudojimo tikslingumo, todėl galima rizika, kad uždirbtos lėšos naudojamos neekonomiškai.

3. Nėra nustatyta tvarka patvirtinto sprendimo dėl 2003 metų nuostolio paskirstymo, todėl galima rizika, kad lėšos naudojamos neekonomiškai.

4. Įmonės įstatuose ir filialų nuostatuose įtvirtintos pelno paskirstymo taisyklės neatitinka Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo (2003-12-16 įstatymo Nr. IX-1895 redakcija) 15 str. reikalavimų, be to, nesant pakankamos patvirtinto pelno paskirstymo kontrolės Įmonės filialuose, yra rizika, kad uždirbtos lėšos naudojamos neekonomiškai.

5. Įmonėje nenustatyta lėšų, skirtų tarptautines programas ir sutartis įmonėje vykdančių užsienio šalių ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti, naudojimo tvarka, todėl yra rizika, kad uždirbtos lėšos gali būti naudojamos neefektyviai ir nerezultatyviai.

IŠVADOS

1. Valstybės įmonės Registrų centro už paslaugas (darbus) taikomi įkainiai neatitinka Vyriausybės 2002-05-28 nutarimu Nr.756 patvirtintoje Tvarkoje nustatyto monopolinių prekių ir paslaugų kainų pagrindimo sąnaudomis principo, dėl to yra rizika, kad taikomi įkainiai yra nepagrįstai padidinti arba sumažinti.

2. Nesant patvirtintų įkainių skaičiavimo taisyklių, Įmonėje įtakojamas atskirų paslaugų (darbų) grupių pelningumas ir tuo sudaromas pagrindas dirbtinai didinti (arba mažinti) atskirų paslaugų (darbų) įkainius. Nepagrįstą įkainių padidinimą gali sąlygoti:

- biudžeto asignavimų valdytojų programos išlaidų perskirstymas kitoms paslaugoms;
- valstybės kadastrų, klasifikatorių ir registrų duomenų teikimas neatlygintinai, nenumatant su neatlygintinu paslaugų teikimu susijusių sąnaudų kompensavimo;
- informacijos teikimas iš centrinio duomenų banko į duomenų gavėjo kompiuterį už abonentinį mokestį;
- diferencijuota pagal registruojamo turto vertę įkainių sistema;
- tiesioginėje veikloje nenaudojamų poilsioviečių išlaikymo sąnaudos.

3. Įmonės teritorinių padalinių geografinis išdėstymas kai kuriuose regionuose yra neracionalus; dėl to didėja Įmonės sąnaudos, o tai įtakoja teikiamų paslaugų (darbų) įkainius.

4. Sutartiniai paslaugų teikimo įkainiai nėra pagrįsti ekonominiais sąnaudų skaičiavimais, todėl yra rizika, kad paslaugų pagal sutartinius įkainius teikimo sąnaudų gali nepadengti gautos pajamos.

5. Pažeidžiant Vyriausybės 2002-08-23 nutarimo Nr. 1341 2 p., Įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija (Teisingumo ministerija) iki 2004-11-22 nenustatė naujos administracijos vadovų darbo apmokėjimo tvarkos.

6. Kadangi bendra visų išmokų prie tarnybinio atlyginimo suma Įmonės vadovams teisės aktais nereglamentuota (neribojama), sudaromos sąlygos neracionaliam uždirbtų lėšų naudojimui.

7. Valdyba, tikslindama Įmonės darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos nuostatus (2003-04-04), vadovavosi negaliojančiais teisės aktais.

8. Įmonėje nenustatyti filialų dengiamų centrinės įmonės sąnaudų dalies nustatymo kriterijai, dėl to dirbtinai įtakojamas filialų pelningumas bei jie nemotyvuojami siekti gerų veiklos rezultatų.

9. Įmonės valdyba:

- neužtikrino, kad Įmonės pelnas būtų skirstomas laiku ir laikantis Įmonės įstatuose nustatytų maksimalių ribų, 2002 metų pelno paskirstymo projektas būtų suderintas su Įmonės steigėju;

➤ tvirtindama metinio pelno paskirstymą, neanalizavo į atitinkamus Įmonės sudarytus rezervas skiriamų lėšų poreikio ir naudojimo tikslingumo, todėl galima rizika, kad uždirbtos lėšos naudojamos neekonomiškai.

10. Įmonės savininko teises ir pareigas įgyvendinanti Teisingumo ministerija nepatvirtinto sprendimo dėl 2003 metų nuostolio paskirstymo.

11. Įmonės filialų nuostatų punktai, kuriuose nurodyta, kad filialas yra pelno siekiantis Įmonės padalinys neatitinka Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo bei Civilinio kodekso 2.53 str. 2 d.

12. Įmonės įstatuose ir filialų nuostatuose įtvirtintos pelno paskirstymo taisyklės neatitinka Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo (2003-12-16 įstatymo Nr. IX-1895 redakcija) 15 str. reikalavimų, be to, nesant pakankamos patvirtinto pelno paskirstymo kontrolės Įmonės filialuose, yra rizika, kad uždirbtos lėšos naudojamos neekonomiškai.

13. Įmonėje nenustatyta lėšų, skirtų tarptautines programas ir sutartis įmonėje vykdančių užsienio šalių ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti, naudojimo tvarka, todėl yra rizika, kad uždirbtos lėšos gali būti naudojamos neefektyviai ir nerezultatyviai.

REKOMENDACIJOS

Vyriausybei:

1. Išnagrinėti galimybę keisti Vyriausybės 2002-08-23 nutarimo Nr. 1341 "Dėl valstybės įmonių ir valstybės kontroliuojamų akcinių bendrovių, uždaryjū akcinių bendrovių administracijos vadovų ir vyriausiųjų buhalterijų darbo apmokėjimo" nuostatas, reglamentuojant bendrą visų išmokų prie tarnybinio atlyginimo maksimalų dydį.
2. Parengti neatlygintino paslaugų teikimo kompensavimo valstybės įmonei Registrų centrui tvarką arba išnagrinėti galimybę inicijuoti Valstybės registrų įstatymo pataisas dėl neatlygintino duomenų teikimo.

Teisingumo ministerijai:

3. Užtikrinti, kad valstybės įmonės Registrų centro už paslaugas taikomi įkainiai atitiktų Vyriausybės 2002-05-28 nutarimu Nr.756 patvirtintoje Ministerijų, vyriausybės įstaigų ir apskričių viršininkų įsteigtų ir jiems priskirtų valstybės įmonių bei viešųjų įstaigų teikiamų monopolinio pobūdžio prekių ir paslaugų kainų bei tarifų nustatymo bendrojoje tvarkoje nustatytą monopolinių prekių ir paslaugų kainų ekonominio pagrindimo sąnaudomis principą.
4. Parengti ir patvirtinti valstybės įmonės Registrų centro įstatus, suderintus su galiojančiais teisės aktais.
5. Tvirtinant metinį pelno paskirstymą, reikalauti pateikti pelno rezervuose esančių lėšų naudojimo tikslingumo ir skirstymo poreikio analizę.
6. Užtikrinti, kad Įmonės pelnas (nuostolis) būtų skirstomas laiku ir laikantis nustatytos tvarkos.

Įmonės valdybai:

6. Inicijuoti įkainių už teikiamas paslaugas skaičiavimo taisyklių, atitinkančių Vyriausybės 2002-05-28 nutarimu Nr.756 patvirtintoje Ministerijų, vyriausybės įstaigų ir apskričių viršininkų įsteigtų ir jiems priskirtų valstybės įmonių bei viešųjų įstaigų teikiamų monopolinio pobūdžio prekių ir paslaugų kainų bei tarifų nustatymo bendrojoje tvarkoje nustatytą monopolinių prekių ir paslaugų kainų ekonominio pagrindimo sąnaudomis principą, parengimą.
7. Inicijuoti Valstybės įmonės Registrų centro darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos nuostatų suderintų, su galiojančiais teisės aktais, parengimą.
8. Išnagrinėti galimybę mažinti Įmonės padalinių (skyrių) skaičių.

Įmonės vadovui:

9. Parengti ir patvirtinti valstybės įmonės Registrų centro filialų nuostatus, suderintus su galiojančiais teisės aktais.
10. Užtikrinti, kad Įmonės pelnas (nuostolis) būtų skirstomas laiku ir laikantis nustatytos tvarkos.
11. Rengti pelno rezervuose esančių lėšų naudojimo tikslingumo ir skirstymo poreikio analizę.
12. Užtikrinti patvirtinto pelno paskirstymo ir naudojimo Įmonės filialuose kontrolę.
13. Parengti Įmonės filialų dengiamos centrinės įmonės sąnaudų dalies nustatymo ir padengimo tvarką.
14. Nustatyti lėšų, skirtų tarptautines programas ir sutartis įmonėje vykdančių užsienio šalių ekspertų socialinėms reikmėms finansuoti, naudojimo tvarką ir užtikrinti kontrolę.

Veiklos audito 4-jo departamento:

Direktorė

Birutė Puzienė

Vyriausiasis valstybinis auditorius

Arūnas Tamulis

Susipažinau:

VĮ Registrų centro direktorius

Kęstutis Sabaliauskas

(parašas)

(data)